

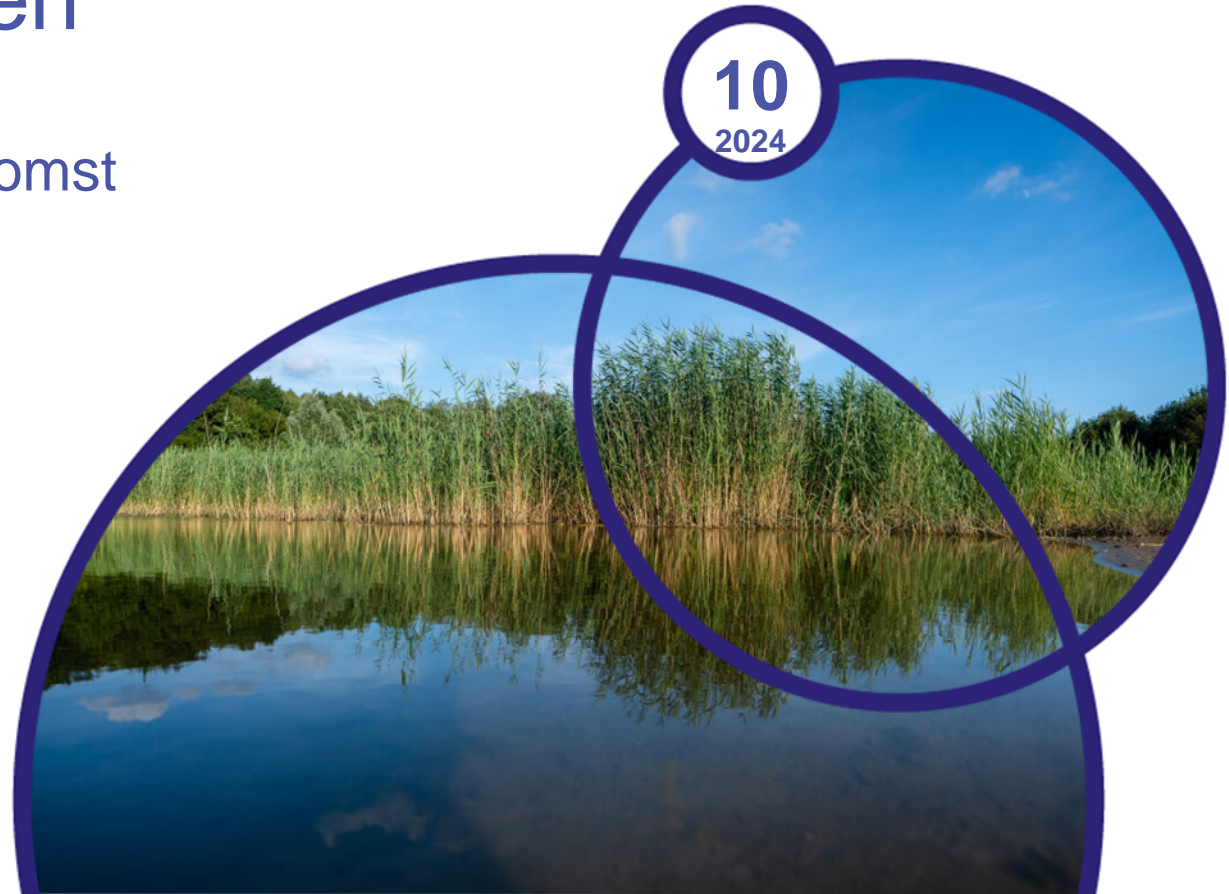
⇒ Toetsingskader waterkwaliteit
in regionale wateren

Landelijke informatiebijeenkomst

10 oktober 2024

A graphic element consisting of a dark blue circle with a white border. Inside the circle, the number "10" is written in a large, bold, dark blue font, and the year "2024" is written in a smaller, dark blue font below it.

10
2024

Gaat Nederland op slot?

Juridisch houdbaar?

Welke effecten toetsen?

stowa

Landelijk toetsingskader?

Hoeveel aanvragen
komen er straks
binnen?

Wat is achteruitgang!?

Pak allen uw telefoon

Join at menti.com | use code 1535 1384

Mentimeter

Symposium: Toetsingskader waterkwaliteit

Programma

- 13:00 – 13:15 Inloop
- 13:15 – 13:30 Welkom door STOWA en TAUW
- 13:30 – 14:00 Introductie en aanpak
- 14:00 – 14:15 Juridische kijk op KRW - UU
- 14:15 – 14:30 KRW impulsprogramma - MinlenW
- 14:30 – 15:00 Toelichting toetsingskader
- 15:00 – 15:20 Pauze
- 15:20 – 15:45 Kennisdocument en casus
- 15:45 – 16:00 Afronding
- 16:00 – 17:00 Borrel

Aanleiding

Aanleiding

Dubbele verplichting KRW: Verbeteren én geen achteruitgang

- Beschermen, verbeteren en herstellen met de bedoeling eind 2015 (uitstel tot 2027) een goede watertoestand te bereiken
 - Ecologisch en chemisch
 - Grond- en oppervlaktewater
- Verbod op achteruitgang
 - Achteruitgang voorkomen door het nemen van de noodzakelijke maatregelen

Toename druk op watersystemen

- Bevolkingsgroei
- Klimaatverandering
- Meer functies en activiteiten

Activiteiten in en om water

Wat is het effect op waterkwaliteit / halen KRW-doelen?

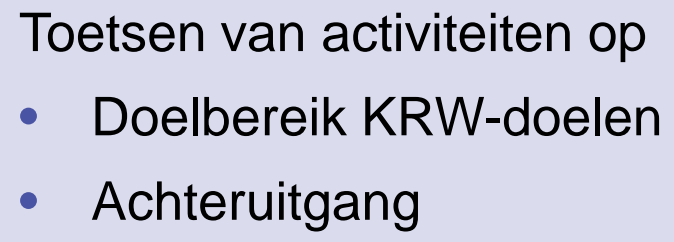
Aanleiding

Dubbele verplichting KRW: Verbeteren én geen achteruitgang

- Beschermen, verbeteren en herstellen met de bedoeling eind 2015 (uitstel tot 2027) een goede watertoestand te bereiken
 - Ecologisch en chemisch
 - Grond- en oppervlaktewater
- Verbod op achteruitgang
 - Achteruitgang voorkomen door het nemen van de noodzakelijke maatregelen

Toename druk op watersystemen

- Bevolkingsgroei
- Klimaatverandering
- Meer functies en activiteiten

Projectvoorstel najaar 2023

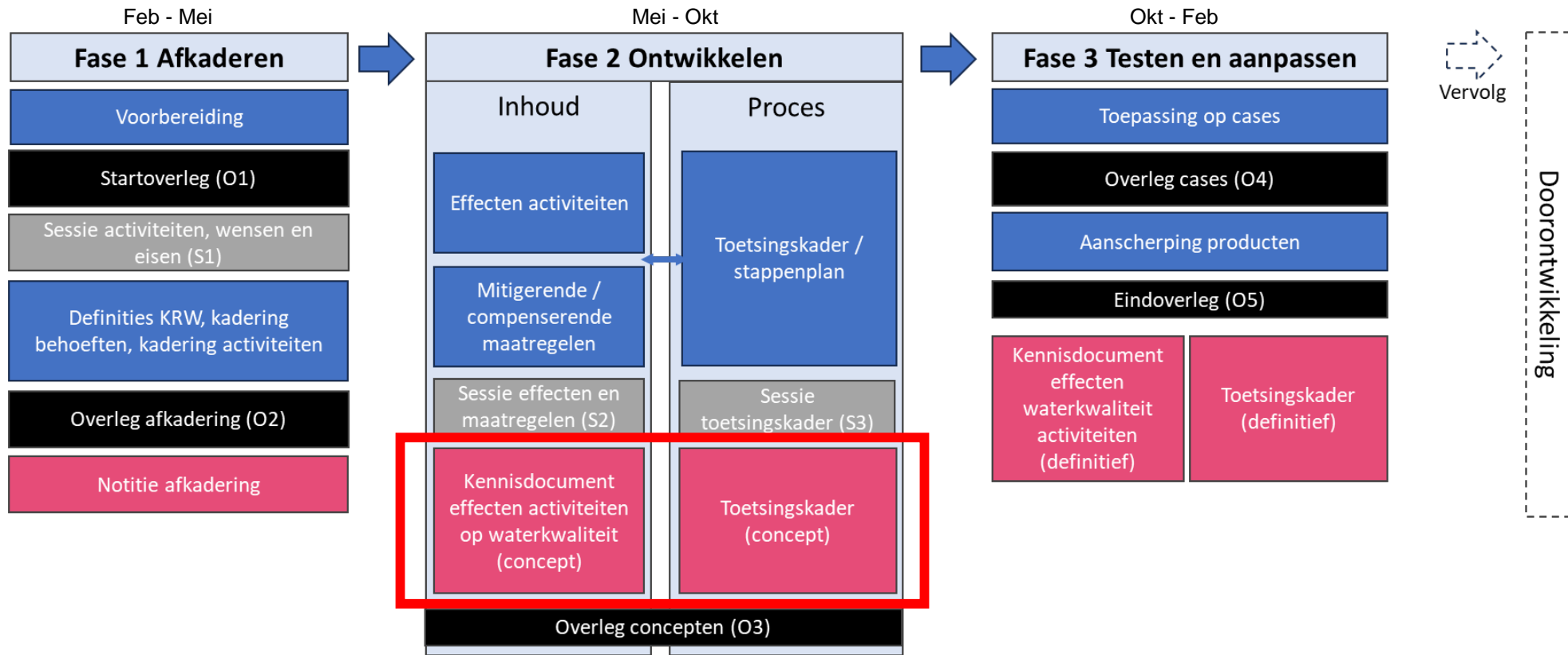
Ontwikkeling landelijk toetsingskader regionaal water

- Betere bescherming oppervlaktewater
- Navolgbare en uniforme toetsing
- Effectbepaling aan de hand van literatuur
- Bevordering samenwerking ecologen - vergunningverleners
- Advies mitigerende of compenserende maatregelen
- Advies 'plus' voor waterkwaliteit

Opdrachtgever			
Begeleidingscommissie Co-financiering	 	 Gemeente Almere 	
Klankbordgroep	 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat		

Aanpak – drie fasen

Overleg	Met begeleidingscommissie	Product	
Sessie	Met relevante experts	werkstap	Werkzaamheden van TAUW

Presentatie Tessa Röttscheid (UU)

Juridische kijk op KRW

De Kaderrichtlijn Water

Juridische stand van zaken

Centre for Water, Oceans
and Sustainability Law

Tessa Rötscheid
Promovenda

FAQ

1. Waartoe verplicht de KRW?
2. Hoe moeten de KRW-doelen worden bereikt?
3. Wat moet er in een maatregelenprogramma staan?
4. Wanneer is sprake van een achteruitgang in de zin van de KRW?
5. Hoe worden niet KRW-oppervlaktewaterlichamen beschermd?
6. Wat is er zo speciaal aan de datum van 22 December 2027?
7. Moeten de doelen op 22 December 2027 zijn gehaald of de maatregelen zijn uitgevoerd?
8. Gaat NL op slot na 22 december 2027?
9. Hoe verder met de KRW na 22 December 2027?
10. Wat weten we bijvoorbeeld (deels) nog niet?

1. Waartoe verplicht de KRW ?

Schoon, voldoende en ecologisch gezond grond- en oppervlaktewater.

- 27 Lidstaten die samenwerken op o.a. het terrein van waterbeheer.
- Doel = chemisch schoon, voldoende en ecologisch gezond grond- en oppervlaktewater.
- **Verbeteringseis:** In het jaar 2027 (oorspronkelijk 2015) moeten alle KRW-waterlichamen een goede toestand bereiken.
 - Voor **KRW-oppervlaktewaterlichamen** = goed(e) ecologisch(e) toestand/potentieel en goede chemische toestand.
 - **Grondwaterlichamen** = goede chemische toestand en goede kwantitatieve toestand.
- **Achteruitgangsverbod:** als eenmaal een bepaalde toestand is bereikt, dan moet achteruitgang van die toestand vervolgens worden voorkomen.
- Beperkt aantal uitzonderingsmogelijkheden waarbij strenge voorwaarden gelden.

2. Hoe moeten de KRW-doelen worden bereikt?

- Door middel van het opstellen van programma's (in cycli van zes jaar):
 - Stroomgebiedbeheerplannen.
 - Maatregelenprogramma's.
- **Maatregelenprogramma's** hebben een expliciete koppeling met het verwezenlijken van de artikel 4 KRW-doelstellingen (achteruitgangsverbod en de verbeteringseis).
- Daarnaast moet bij de goedkeuring van **projecten** worden getoetst aan het achteruitgangsverbod en de verbeteringseis (o.a. HvJ EU 1 juli 2015, nr. C-461/13 (*Wezer*), AB 2015/262).
- De goedkeuring moeten worden **geweigerd** wanneer het project in strijd met deze dubbele doelstelling wordt uitgevoerd.

3. Wat moet er in een maatregelenprogramma?

- Basismaatregelen (artikel 11 lid 3 KRW). Dit zijn **verplichte** maatregelen.
 - Onder andere **voorafgaande regulering** van puntlozingen inclusief het regelmatig toetsen en indien nodig bijstellen daarvan.
 - Maatregelen vereist op grond van andere (watergerelateerde) milieuriichtlijnen (Bijlage VI, deel A KRW).
- Aanvullende maatregelen (artikel 11 lid 4 KRW jo. Bijlage VI, deel B KRW).
 - In aanvulling op basismaatregelen.
 - Niet-limitatieve lijst.
 - Onderzoek, gedragscodes, etc.

4. Wanneer is sprake van een achteruitgang in de zin van de KRW?

- Onderscheid tussen ecologische, chemische en kwantitatieve toestand.
- Ook een **tijdelijke achteruitgang** is in principe (vooralsnog) **niet toegestaan**.
- Voor de ecologische toestand geldt:
 - **Van achteruitgang** van een KRW-oppervlaktewaterlichaam is in ieder geval sprake als **ten minste één kwaliteitselement een klasse achteruitgaat**. Als het kwaliteitselement zich al in de **laagste klasse bevindt, vormt iedere verslechtering** van dat element een (verboden) achteruitgang.
- KRW of het Hof van Justitie heeft geen eenheid gegeven voor achteruitgang van een kwaliteitselement in de laagste klasse.

Visualisatie achteruitgang vs. verslechtering

Ecologische toestand natuurlijk KRW-oppervlaktewaterlichaam

Slecht

Ontoereikend

Matig

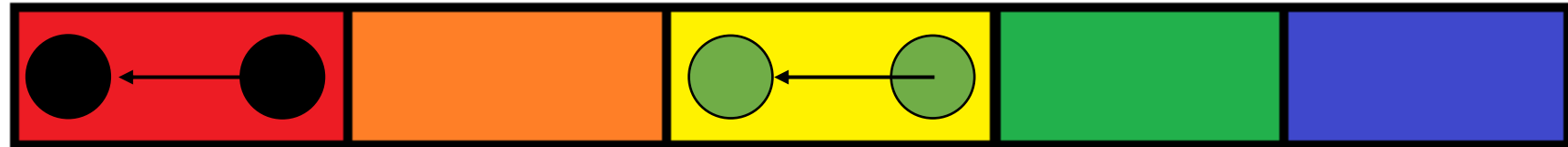
Goed

Zeer goed

Achteruitgang tussen
klassengrenzen van een
kwaliteitselement

Achteruitgang als
kwaliteitselement
in laagste klasse zit

5. Hoe worden niet KRW-oppervlaktewaterlichamen beschermd?

HvJ 25 april 2024, ECLI:EU:C:2024:347, AB 2024/160 m. nt. Van Rijswick & Rotscheid

- De **algemene doelstelling** in artikel 1 KRW.
- Een **indirecte toets**, namelijk voor zover activiteiten hierin leiden tot een (verboden) achteruitgang of het in gevaar brengen van het bereiken van een goed(e) ecologische toestand/potentieel en een goede chemische toestand in KRW-oppervlaktewaterlichamen.
- Het **maatregelenpakket van artikel 11 KRW** dat voor *heel* het stroomgebiedsdistrict moet worden opgesteld.
- Andere **communautaire wetgeving**, zoals de Habitatrichtlijn, waarbij de Richtlijn milieuaansprakelijkheid als ultiem vangnet kan dienen.
- De **gecombineerde aanpak** van artikel 10 KRW (die geldt voor alle lozingen) en (mogelijk) artikel 4 lid 1 onder a sub iv KRW (brongerichte doelstellingen).
- De eis dat het beschermingsregime niet minder mag zijn dan onder **de voormalige richtlijnen** die in de KRW zijn geïntegreerd (artikel 4 lid 9 KRW).
- Lidstaten **mogen bovendien wél meer bescherming bieden**.
 - Zo zijn de ecologische doelen vaak geformuleerd in regionale waterprogramma's als inspanningsverplichting voor overig water.

6. Wat is er zo speciaal aan de datum van 22 December 2027?

- Dan moeten de doelen zijn bereikt. Dus de KRW-wateren moeten dan in beginsel in een goede toestand verkeren.
- Als dat niet zo is, dan handelt NL in strijd met (artikel 4 van) de KRW, tenzij een gerechtvaardigd beroep op een uitzonderingsgrond kan worden gedaan. De Europese Commissie kan (bij grootschalige tekortkomingen) een inbreukprocedure starten.
 - Zie [inbreukprocedure](#) i.h.k.v. niet op orde hebben of onvoldoende uitvoering geven aan een basismaatregel (o.a. actualiseren lozingsvergunningen).
- Na 22 December 2027 mogelijk lastiger om nieuwe activiteiten met (negatieve) invloed op het KRW-wateren toe te staan.

Strengere toetsing na 2027?

Ecologische waterkwaliteit natuurlijk KRW-waterlichaam

Slecht

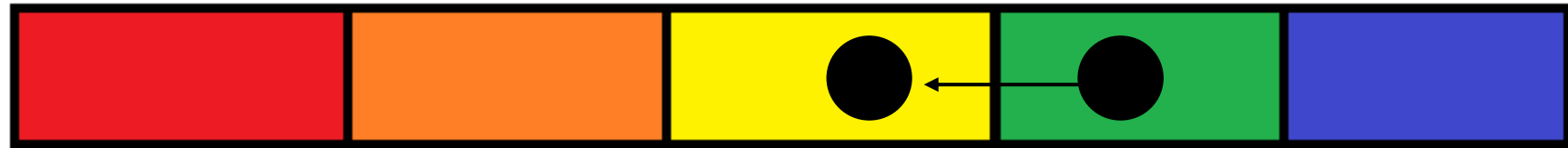
Ontoereikend

Matig

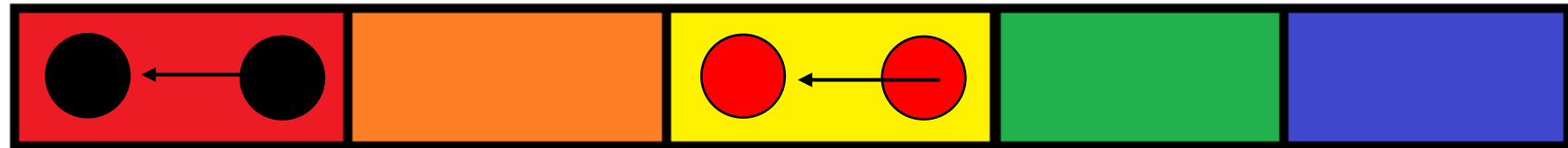
Goed

Zeer goed

Achteruitgang tussen
klassengrenzen van een
kwaliteitselement

Achteruitgang als
kwaliteitselement
in laagste klasse zit

En na 2027? Dan moet de toestand (ten minste) goed zijn. Is (vrijwel) iedere verslechtering in toestandsklassen lager dan goed dan goed dan niet in strijd met de verbeteringseis?

7. Hoe verder met de KRW na 22 December 2027?

- Nieuwe lichte SGBP's en maatregelenprogramma's incl. beroepen op uitzonderingsgronden.
- Er moet blijvend aan de KRW-verplichtingen worden voldaan.
- Bij (verdere) **doelfasering**
 - Noodzakelijke maatregelen.
 - Redenen significante vertraging bij operationaliseren maatregelen.
 - Vermoedelijk tijdschema.
 - In opvolgende bijwerkingen SGBP's telkens evalueren.
- Bij **doelverlaging** (zware motiveringsplicht)
 - Minder strenge doelstelling moet om de zes jaar worden getoetst (artikel 4 lid 5 sub d KRW).

8. Moeten de doelen op 22 December 2027 zijn gehaald of de maatregelen zijn uitgevoerd?

- Uit het Wezer-arrest kon worden afgeleid dat het halen van de doelen een resultaatsverplichting is. Door de Nederlandse bestuursrechter is later ook zo geoordeeld (ABRvs 30 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3522 (oppervlaktewater)).
- In Kamerbrief lijkt (voormalige) minister I&W nu ook van een resultaatsverplichting **op de doelen** uit te gaan (Kamerbrief 27 juni 2024, IENW/BSK-2024/169718, p. 9.).

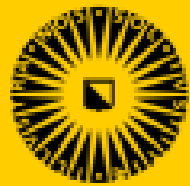
*“Op grond van de KRW moeten **eind 2027 alle doelen** bereikt zijn. Dit geldt juridisch als een **resultaatsverplichting**, wat betekent dat de enige legitieme redenen om een KRW-doel niet te halen, te vinden zijn in een aantal expliciete bepalingen van de richtlijn: de ‘uitzonderingsmogelijkheden’. Het is dus onvoldoende om aan te voeren dat een maximale inspanning heeft plaatsgevonden om al het mogelijke te doen (inspanningsverplichting). Voor elke parameter die op 22 december 2027 in een waterlichaam niet voldoet aan het KRW-doel moet daarom bekeken worden of een uitzonderingsmogelijkheid kan worden ingeroepen. Als een uitzonderingsgrond terecht wordt ingeroepen dan wordt aan de KRW voldaan, ook al is het KRW-doel niet gehaald.”*

9. Gaat NL op slot na 22 december 2027?

- Wanneer zit Nederland nu 'op slot'?
 - Als er geen ruimte meer is voor nieuwe activiteiten?
 - Als bestaande activiteiten moeten worden gestaakt?
- Antwoord op deze vraag is voor nieuwe activiteiten o.a. afhankelijk van:
 - Welke kwaliteitselementen en/of stoffen zijn in het betreffende KRW-waterlichaam relevant?
 - In welke mate wordt het kwaliteitselement en/of de stof (negatief) geraakt door het voorgenomen project?
 - Om wat voor soort project gaat het? Zijn er misschien maatregelen te treffen?
 - In welke toestand verkeert het kwaliteitselement en/of de stof in het betreffende KRW-waterlichaam?
- Als bestaande belasting te hoog is dan **artikel 11 lid 5 KRW**.
 - Bestaande toestemming en vergunningen onderzoeken en indien nodig aanscherpen.
 - Eventuele noodzakelijke aanvullende (andere) maatregelen.
- **Achteruitgangsverbod geldt nu al.** Nationale procedures kunnen zich nu al aankondigen.

10. Wat weten we bijvoorbeeld (deels) nog niet?

- Operationeel zijn van maatregelen binnen 3 jaar. Wat is operationeel?
 - Moet de maatregel geprogrammeerd zijn in het waterbeheerprogramma (en het regionale waterprogramma) inclusief geregelde financiering?
 - Moet de maatregel in voorbereiding zijn?
 - Moet de maatregel al zijn afgerond?
- Mogelijke uitleg grammaticale methode en gelet op de systematiek KRW; maatregelen moeten binnen drie jaar zijn uitgevoerd, zodat er (in beginsel) nog drie jaar is om de goede toestand te bereiken. Maar pas duidelijk als Hof van Justitie EU zich hierover heeft uitgelaten.
- Wat is een project in de zin van de KRW?
 - Weinig houvast in KRW en arresten Hof van Justitie EU.
 - Vergelijk met andere milieuriichtlijnen (effectbenadering) (maar KRW zit echt wel anders in elkaar dan bijvoorbeeld de Habitatrictlijn).
- Zijn de ecologische doelen voor kunstmatige en sterk veranderde KRW-oppevlaktewaterlichamen wel juist afgeleid?
 - Nog geen oordeel rechter over gebruik Pragmatische methode.

**Universiteit
Utrecht**

Sharing science,
shaping tomorrow

E-mail: t.rotscheid@uu.nl

Presentatie Barbara Huijgen (Min IenW)

Impulsprogramma

KRW Impulsprogramma

10 oktober 2024

Barbara Huijgen

KRW doelbereik

- › Waterlichamen moeten voor alle stoffen en parameters (chemisch en ecologisch) aan de doelen voldoen
- › Doelen bereikt in 2027, in elk KRW-waterlichaam (745 oppervlaktewaterlichamen, 23 grondwaterlichamen)
- › Ca. **100.000** KRW-doelen in Nederland
- › Veel doelen zijn bereikt
- › In geen enkel waterlichaam zijn alle doelen bereikt (systematiek one out, all out)

Te nemen maatregelen

(voorbeelden)

1700 regionale maatregelen stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027:

- > Natuurvriendelijke oevers, hermeanderen beken, verminderen riooloverstorten
- > Lozingen bedrijven verminderen

Ongeveer 120 generieke maatregelen stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027:

- > Vermindering mest en gewasbeschermingsmiddelen

Waarom het KRW-impulsprogramma?

- › Waterkwaliteit afgelopen decennia sterk verbeterd
- › Maar: nog niet voldoende en nieuwe zorgen
- › Grote resterende uitdagingen: o.a. belasting uit landbouw, industrie, RWZI's en diffuse bronnen
- › Niet-voldoen betekent:
 - Te slechte waterkwaliteit (met alle maatschappelijke gevolgen)
 - Juridische risico's

Daarom: interbestuurlijk programma gestart met maximale inzet om wel te voldoen

1. Bewaken uitvoering afgesproken maatregelen
2. Verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen
3. Intensivering maatregelen voor stoffen
4. Verankering in regelgeving
5. Tussenevaluatie 2024
6. Voorbereiding verantwoording
7. Voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken

7. Voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken

- › **Kaders op orde brengen, in beeld brengen en gebruiken**
 - Noodzaak dat alle waterbeheerders betrokken zijn
 - Samenwerken om bestaande toetsingskaders (zoals het Handboek Immissietoets) door te nemen en uit te rollen
 - Toetsingskader Waterkwaliteit STOWA past daar perfect in
- › Vergunningen op orde brengen is arbeidsintensief
- › Samenwerken bij (aankomende) rechtszaken

Toetsingskader waterkwaliteit

Concept

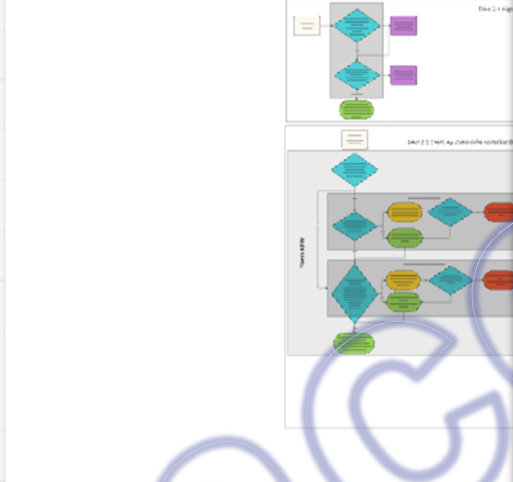
Toetsingskader

- Stroomschema's toetsingskader
- Handleiding toetsingskader

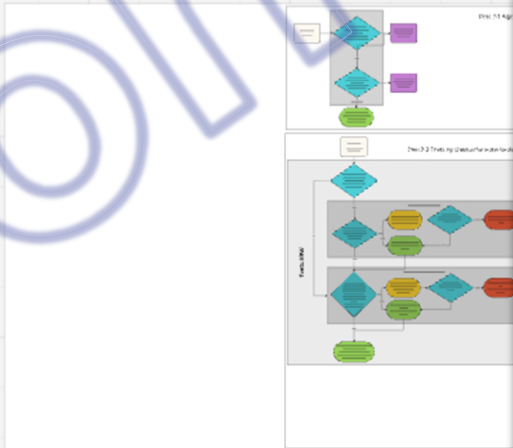
Deel 1. Locatie van een...

Deel 2. Activiteit in een KRW-waterlichaam

Deel 3. Activiteit in Overig water

Toetsingskader Waterkwaliteit Regionale wateren

2 oktober 2024

- Handleiding toetsingskader

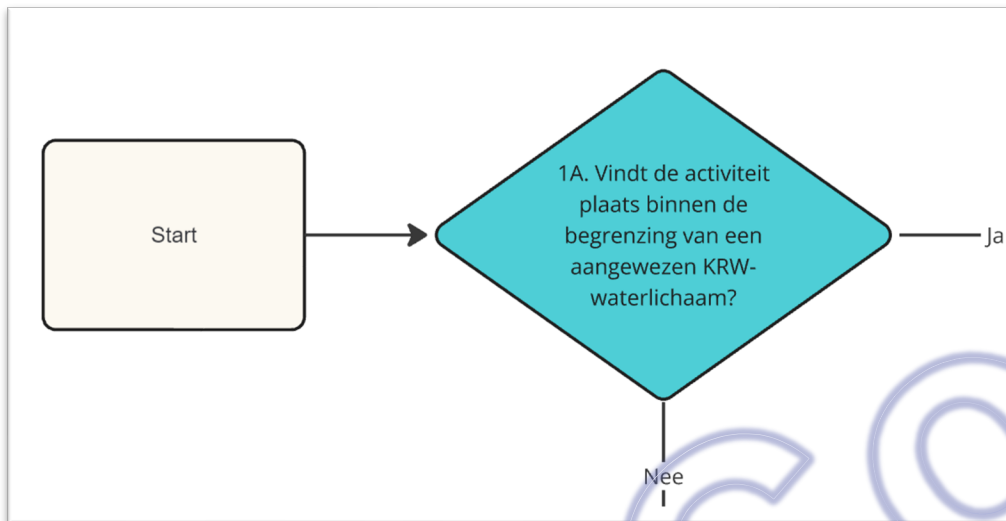

Inhoud

1	Aanleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Toepassingsbereik Toetsingskader	4
1.3	Posities en rollen.....	4
1.4	Definities	4
2	Fundament Toetsingskader.....	6
2.1	Juridische uitleg KRW.....	6
2.2	Uitgangspunten Toetsingskader regionale wateren.....	6
3	Aanvullende instrumenten.....	11
4	Stroomschema's.....	11
4.1	Stroomschema Deel 1. Algemeen	11
4.2	Stroomschema Deel 2. Activiteit in KRW-waterlichaam.....	13
4.2.1	Stroomschema Deel 2-1. Algemeen	13
4.2.2	Stroomschema Deel 2-2. Toets op chemische waterkwaliteit in KRW-waterlichamen 15	
4.2.3	Stroomschema Deel 2-3. Toets op biologische waterkwaliteit in KRW-waterlichamen 15	
4.3	Stroomschema Deel 3. Activiteit in overig water.....	19

Toetsingskader

- Stroomschema's + Handleiding

1A. Vindt de activiteit plaats binnen de begrenzing van een aangewezen KRW-waterlichaam?

Bij deze stap wordt getoetst of de **activiteit** binnen de grenzen van een **KRW-waterlichaam** plaatsvindt, of vlak erbuiten waardoor er uitstralende effecten richting het **KRW-waterlichaam** verwacht kunnen worden. Bij uitstralende effecten kan gedacht worden aan beschaduwing vanaf de kant op de oever en/of het water, geluidseffecten of afstromende water richting een KRW-waterlichaam.

Let op: uitstralende effecten vanuit **activiteiten** in **overig water** worden beoordeeld in Stroomschema Deel 3. Activiteit in Overig water.

Informatiebronnen

De begrenzing van **KRW-waterlichamen** zijn te vinden via

- viewers van de betreffende **regionale waterbeheerder** ([link opnemen](#))
- KRW-factsheets op [KRW-factsheets | Het Waterkwaliteitsportaal](#)

Uitkomst

- Antwoord ja → verder naar vraag 1B
- Antwoord nee → verder naar vraag 1C

Toetsingskader

- Uitleg via belangrijkste uitgangspunten

Concept

Toetsingskader

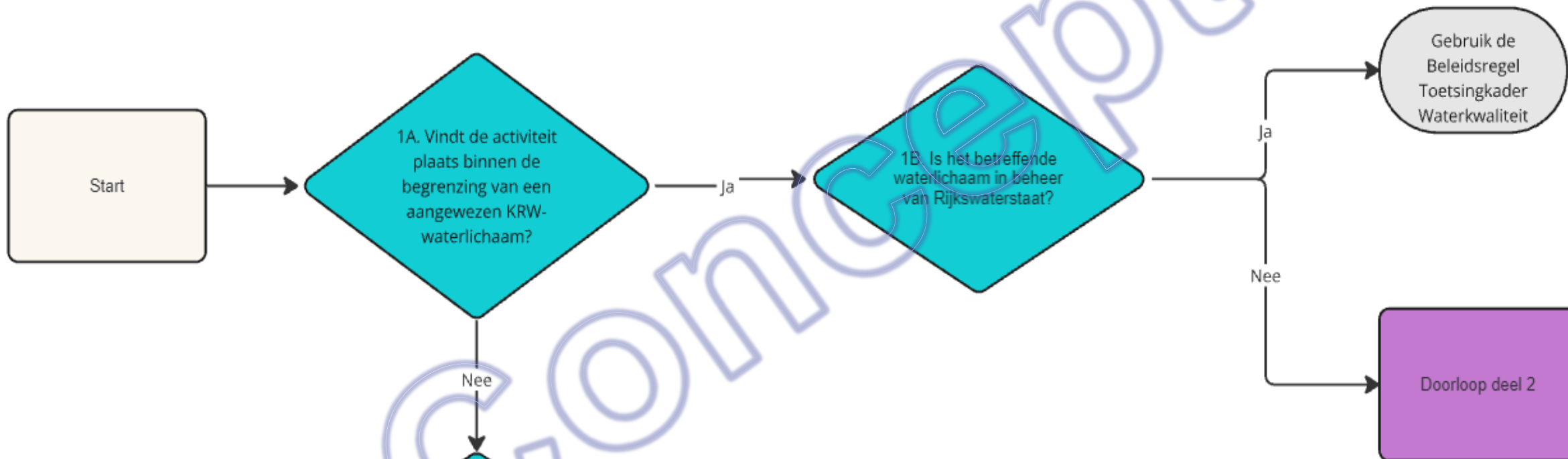
Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS

Concept

Toetsingskader

Toetsingskader

Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water

Administratieve gegevens uitspraak

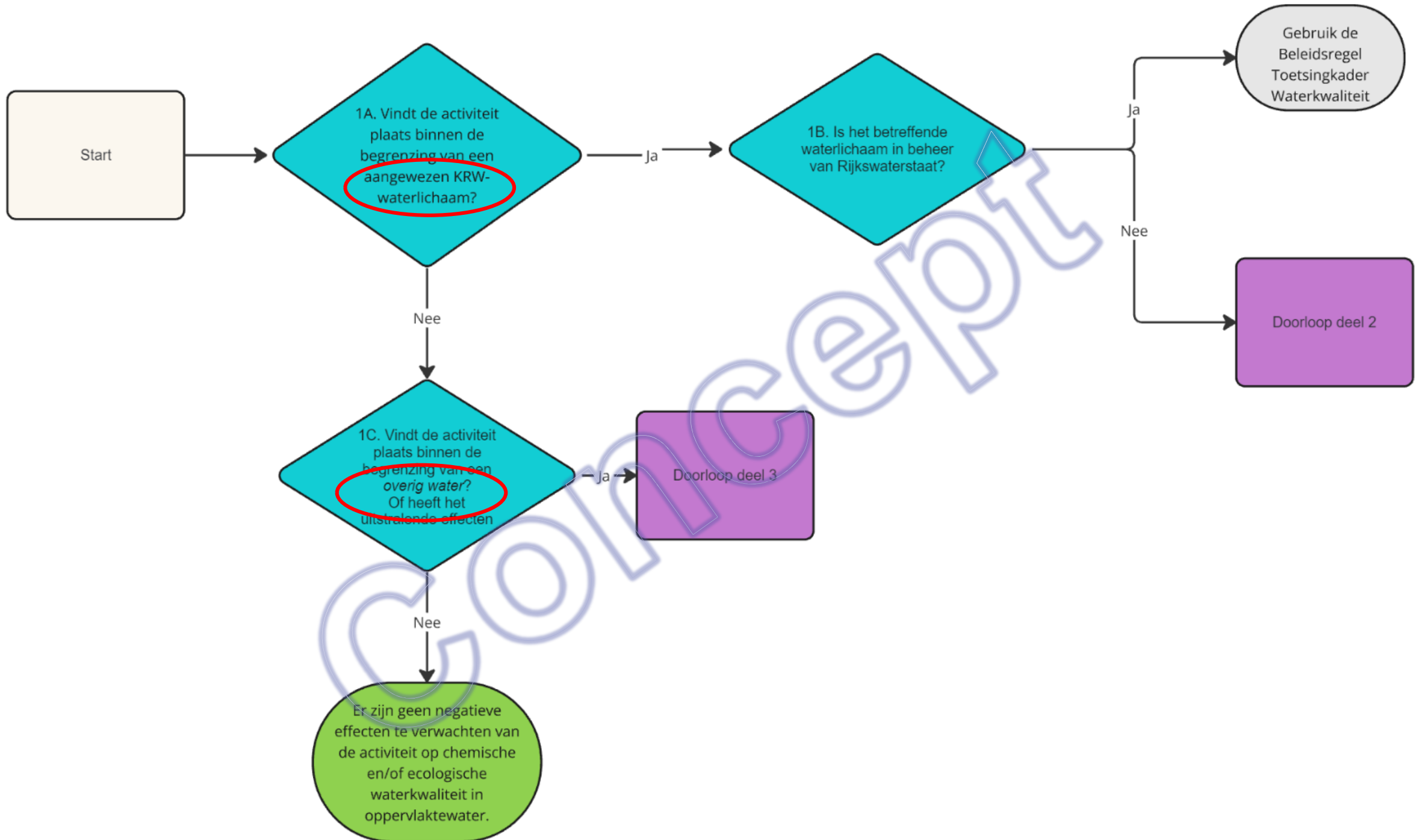
<u>Instantie</u>	: <u>HvJ EU</u>
Datum	: 25 april 2024
<u>Zaaknummer</u>	: C-301/22
ECLI	: ECLI:EU:C:2024:347
Namen rechters	: <u>Prechal</u> , <u>Biltgen</u> , <u>Wahl</u> , <u>Passer</u> , <u>Arastey Sahún</u>
Evt. roepnaam	: Iers meer
Bijlage bij ABRvS opnemen*	: nee

De verplichtingen tot karakteriseren en monitoren gelden alleen voor KRW-oppervlaktewaterlichamen. Het achteruitgangverbod en de verbeteringseis uit artikel 4 lid 1 onder a sub i en ii gelden alleen in KRW-oppervlaktewaterlichamen.

Toetsingskader

- **Ecologische waterkwaliteit:** voor KRW-waterlichamen en overig water verschillend.
 - In overig water
 - geen verbeteringseis en achteruitgangsverbod
 - wel toetsing nodig om negatief effect op aanliggend KRW-waterlichaam uit te sluiten
 - bescherming door regionaal beleid
- **Chemische waterkwaliteit** voor KRW-waterlichamen en overig water hetzelfde (ligt vast in BKL bijlage III en IIIa)

Toetsingskader

Belangrijke uitgangspunten

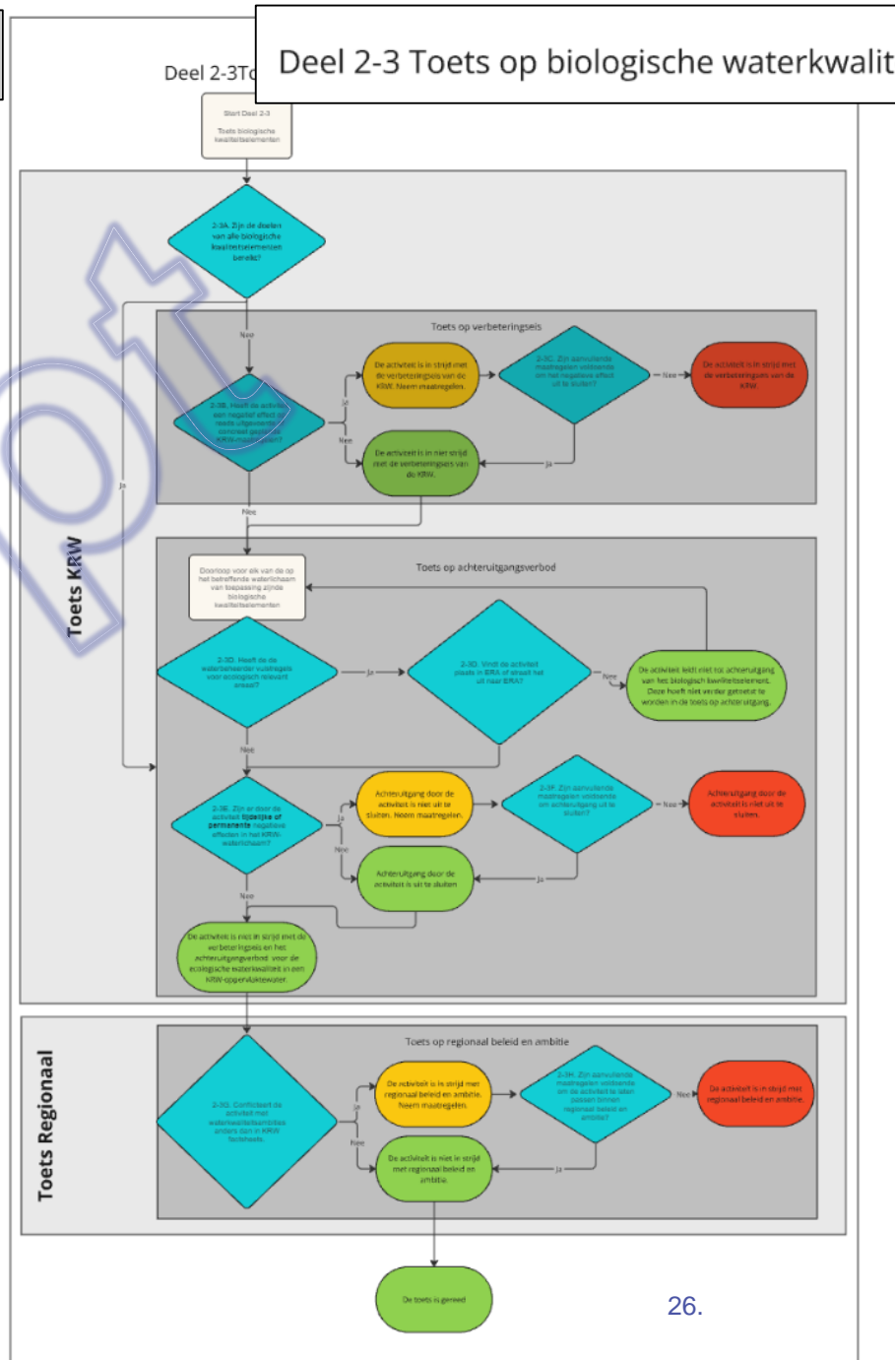
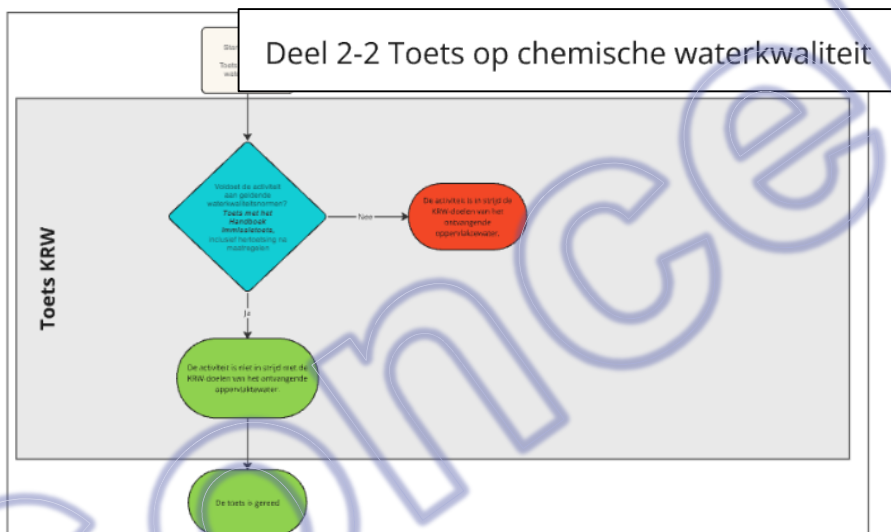
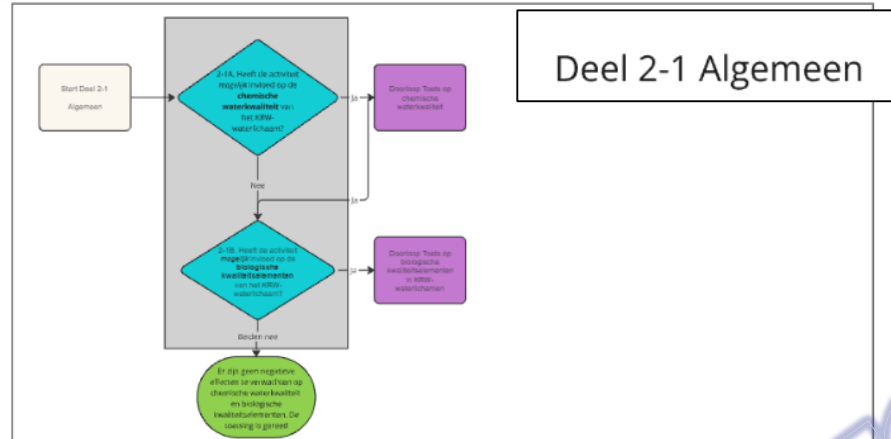
1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit én biologische waterkwaliteit

Concept

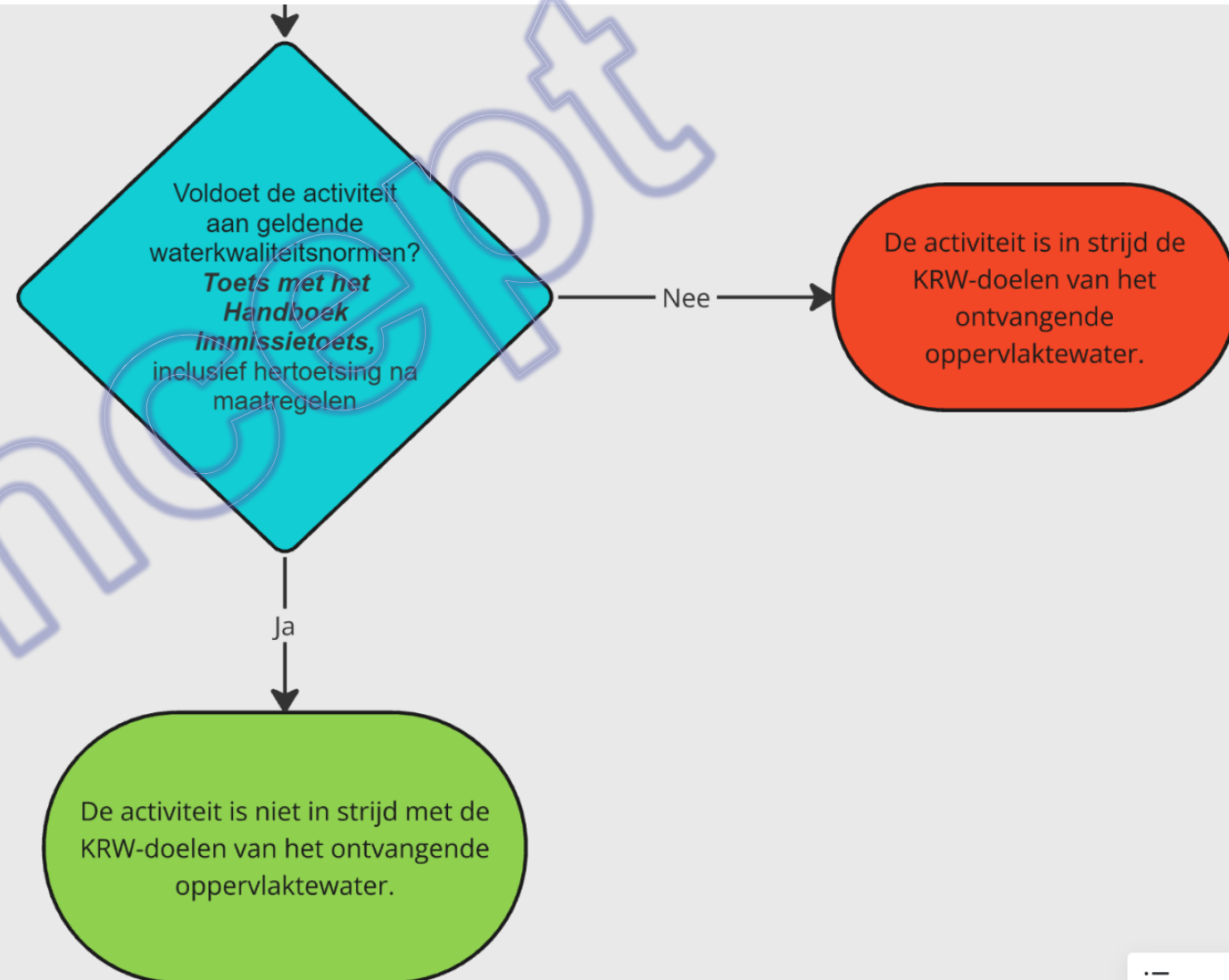
Toetsingskader

- Chemische waterkwaliteit
→ immissietoets
- Biologische kwaliteitselementen
→ uitgewerkt

Immissietoets

- Geen aanpassingen IT
- Geldende normen waaronder prioritair stoffen, specifiek verontreinigende stoffen en fysische chemie
- Hertoetsing is onderdeel van IT

Toetsingskader

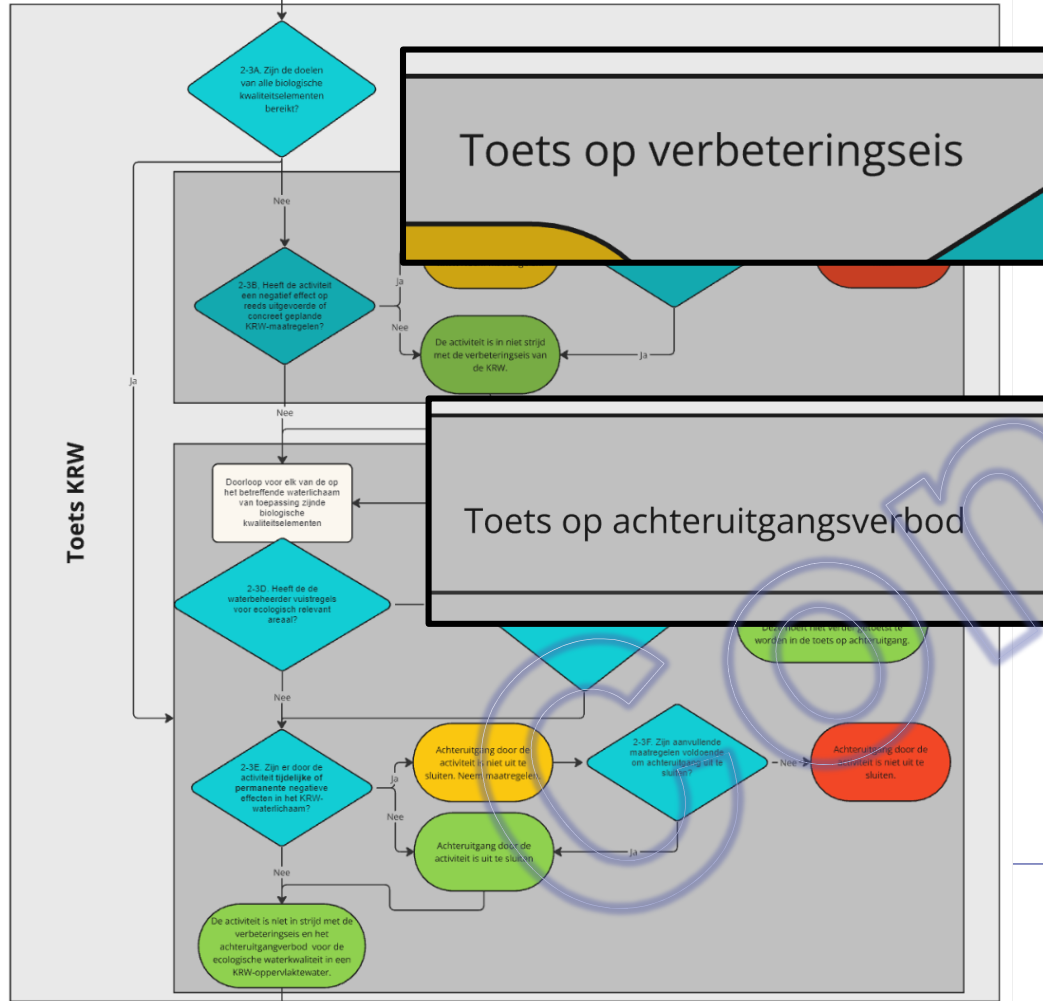
Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit
4. Toets expliciet aan verbeteringseis en achteruitgangverbod van de KRW

Concept

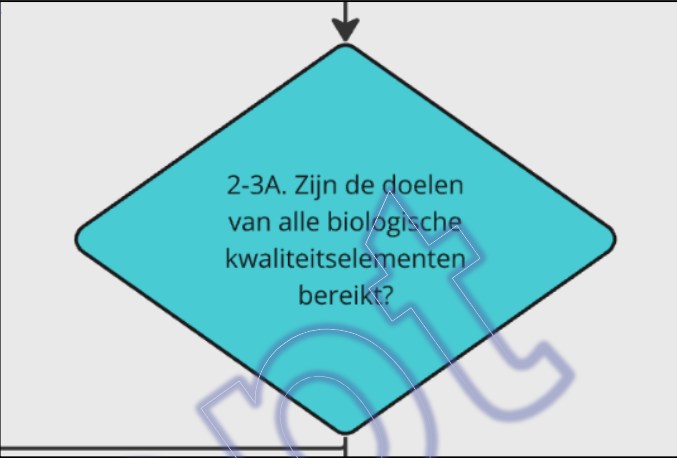
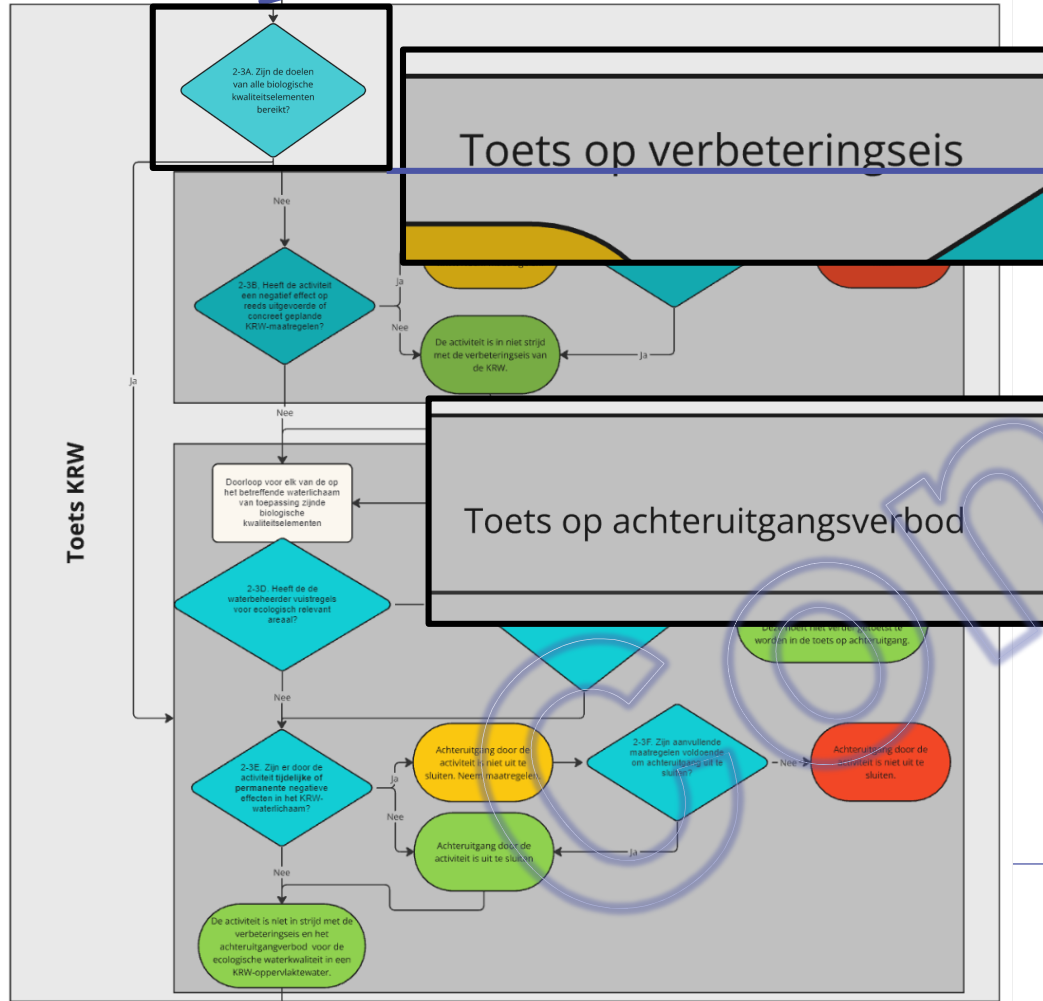

Toetsingskader

- Bewustwording dubbele doelstelling
- Verschillende vragen

Toetsingskader

- Verbeteringseis geldt alleen wanneer de KRW-doelen nog niet zijn gehaald.
- Waterlichaam wordt beschermd door achteruitgangsverbod

Toetsingskader

Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit
4. Toets expliciet aan verbeteringseis en achteruitgangverbod van de KRW
 - Wel voor biologische waterkwaliteit
 - Niet voor chemische waterkwaliteit (geborgd in immissietoets)

Toetsingskader

Belangrijke uitgangspunten

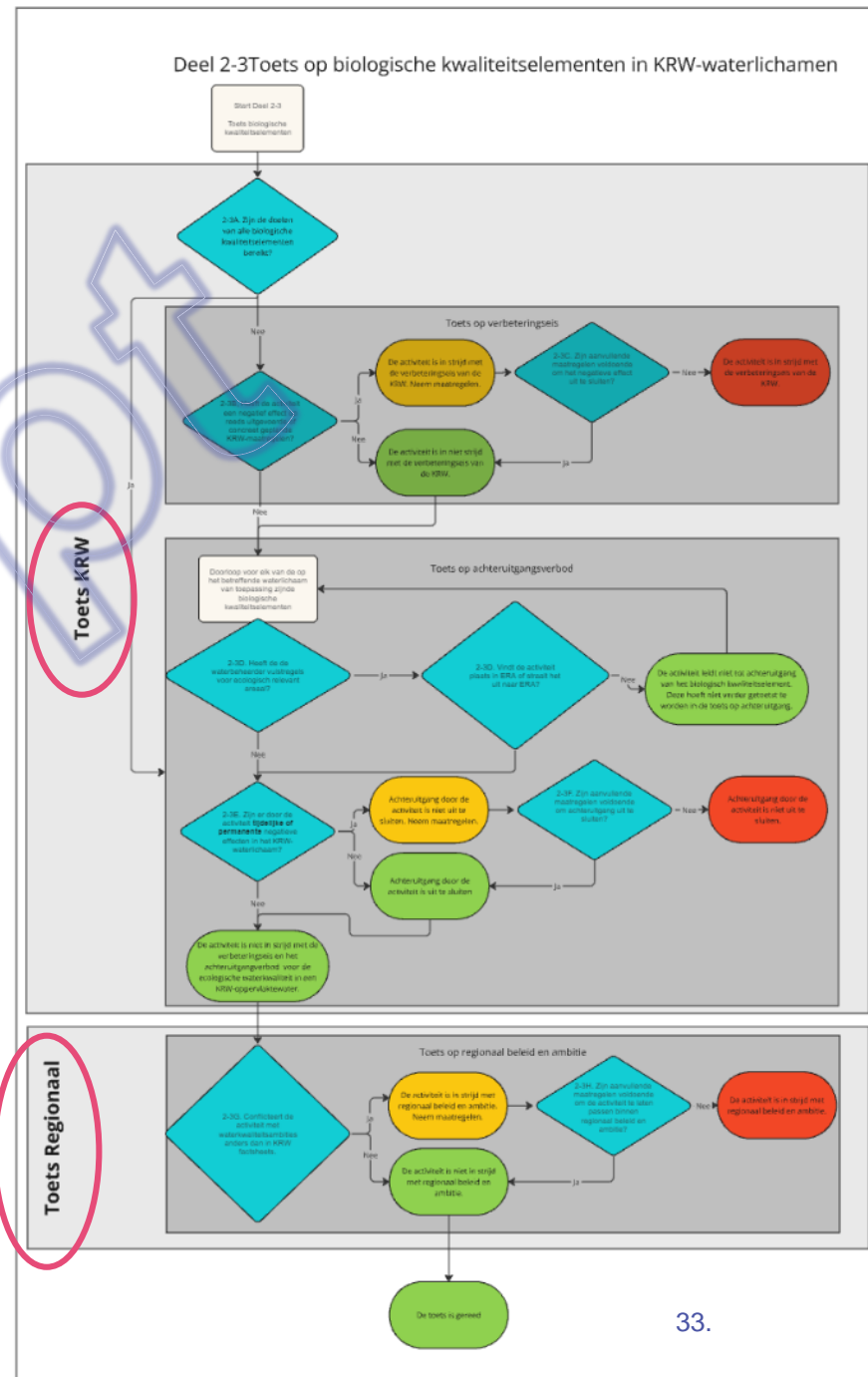
1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit
4. Toets expliciet aan verbeteringseis en achteruitgangverbod van de KRW
5. Aanvullende toets op regionaal beleid

Concept

Toetsingskader

- Met toevoeging regionaal beleid
 - Aandacht voor regionale doelen van bijvoorbeeld provincie, waterschap of gemeente
 - Bescherming overig water

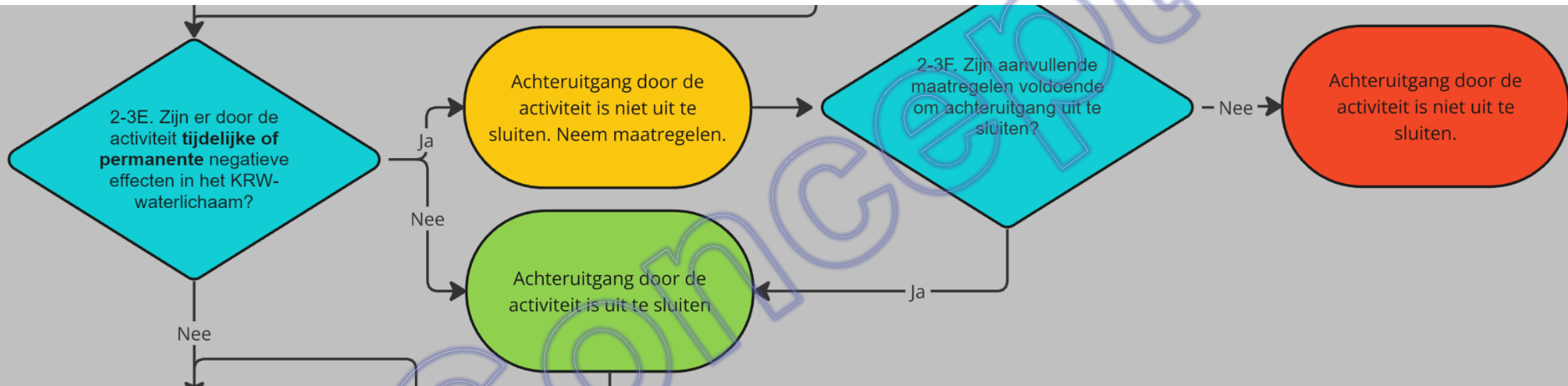
Toetsingskader

Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit
4. Toets expliciet aan verbeteringseis en achteruitgangverbod van de KRW
5. Aanvullende toets op regionaal beleid
6. **Bewustwording van aanpassing activiteit met maatregelen-loop**

Concept

Toetsingskader

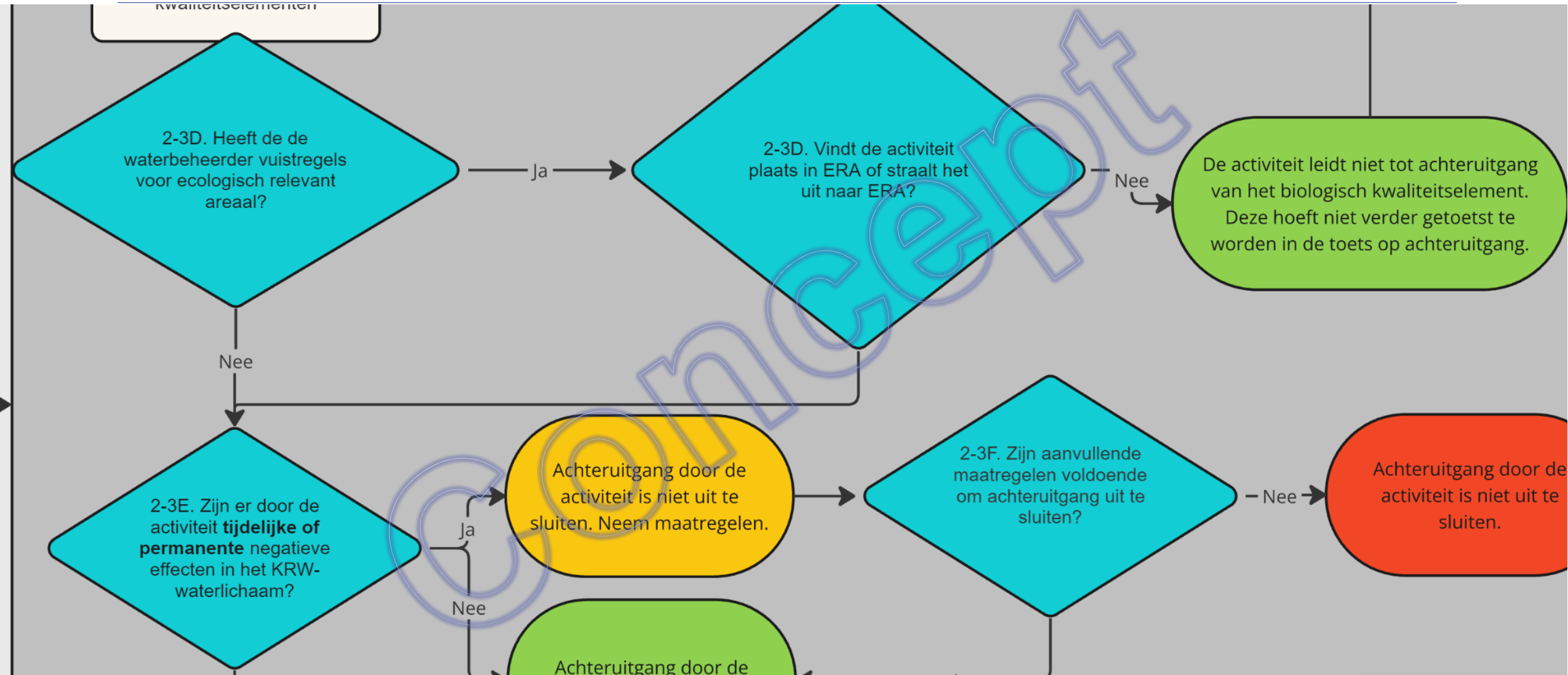
Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit
4. Toets expliciet aan verbeteringseis en achteruitgangverbod van de KRW
5. Aanvullende toets op regionaal beleid
6. Bewustwording van aanpassing activiteit maatregelen-loop
7. **Geen standaard regels voor ERA**

Ecologisch relevant areaal (ERA)

- Alleen toetsen in ERA (na)bij de activiteit beperkt toetsinspanning
- Vooral relevant in grote wateren
- In kleinere regionale wateren vaak alles ERA
- Keuze
 - Altijd toetsen, tenzij..
 - Waterbeheerder ERA hanteert

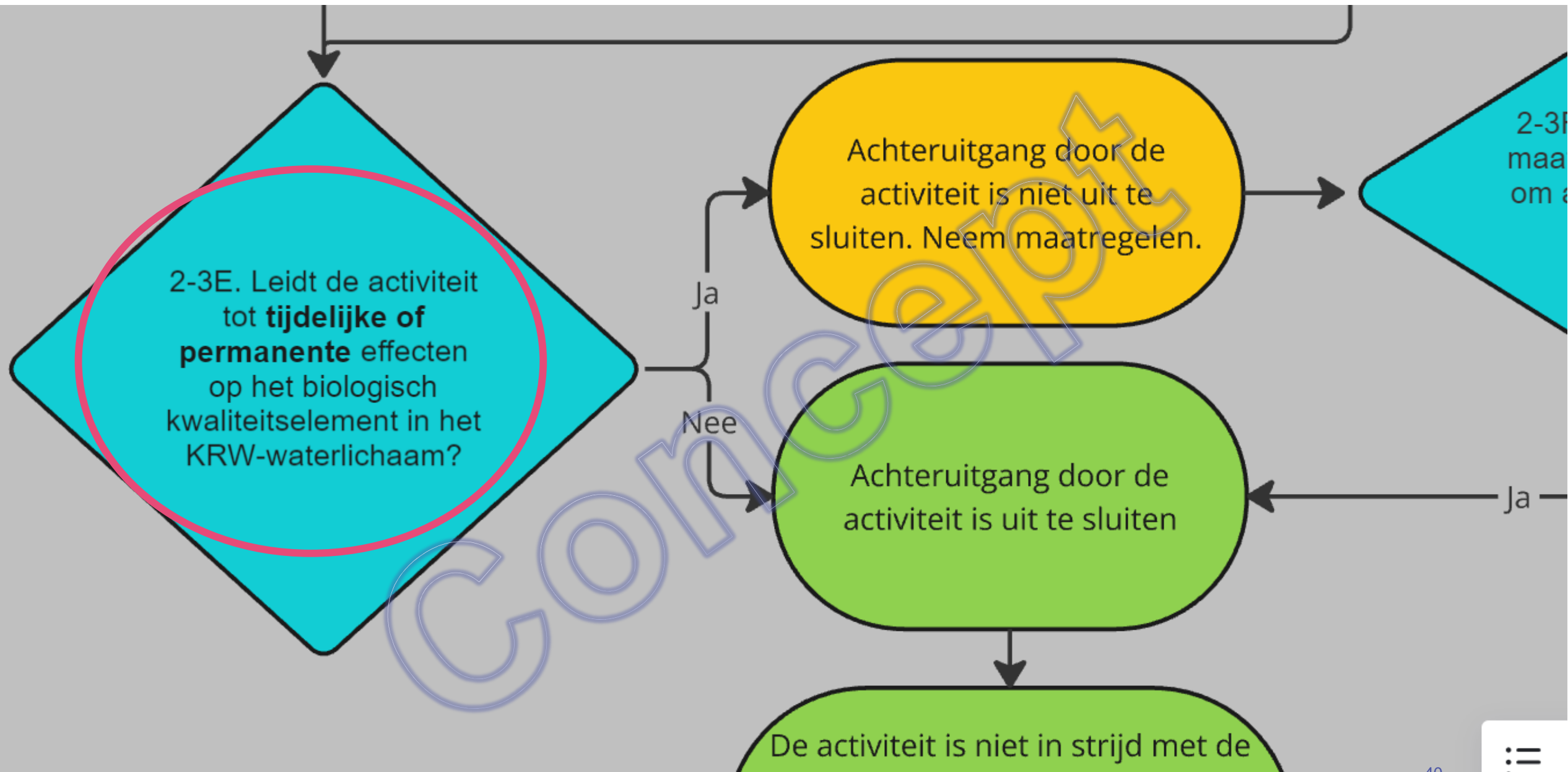
Toetsingskader

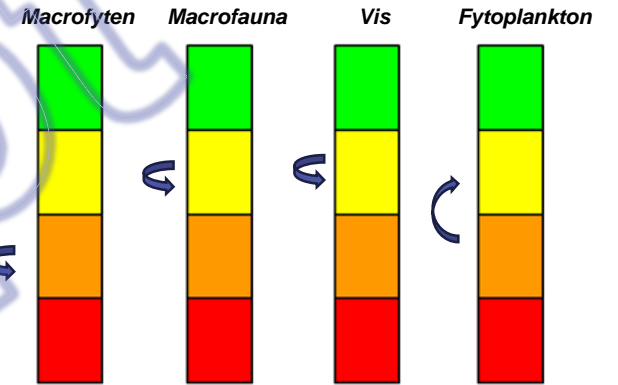
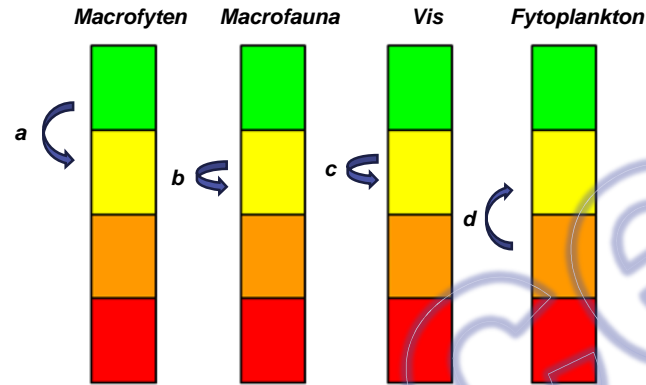
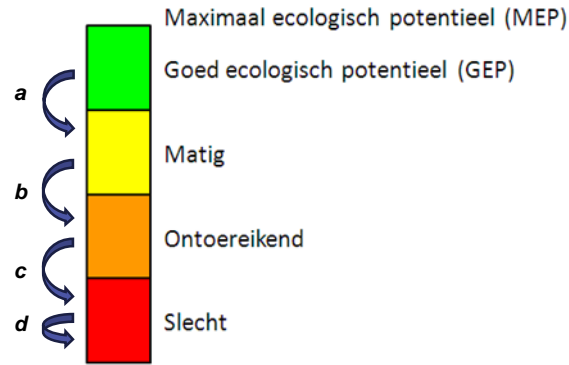
Toetsingskader

Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit
4. Toets expliciet aan verbeteringseis en achteruitgangsverbod van de KRW
5. Aanvullende toets op regionaal beleid
6. Bewustwording van aanpassing activiteit maatregelen-loop
7. Geen standaard regels voor ERA
8. **Geen effect = geen achteruitgang**

Achteruitgang

Achteruitgang:

Er is sprake van achteruitgang als EKR score daalt over een klassegrens heen door de activiteit (a-c). Als de toestand in de laagste klasse zit, is elke verslechtering achteruitgang (d).

Achteruitgang:

Er is sprake van achteruitgang als van één van de biologische kwaliteitselementen de EKR score daalt over een klassegrens heen door de activiteit (a), ongeacht of andere kwaliteitselementen gelijk blijven (b,c) of verbeteren (d).

Geen achteruitgang:

Er is geen sprake van achteruitgang als geen van de biologische kwaliteitselementen de EKR score daalt over een klassegrens heen door de activiteit.

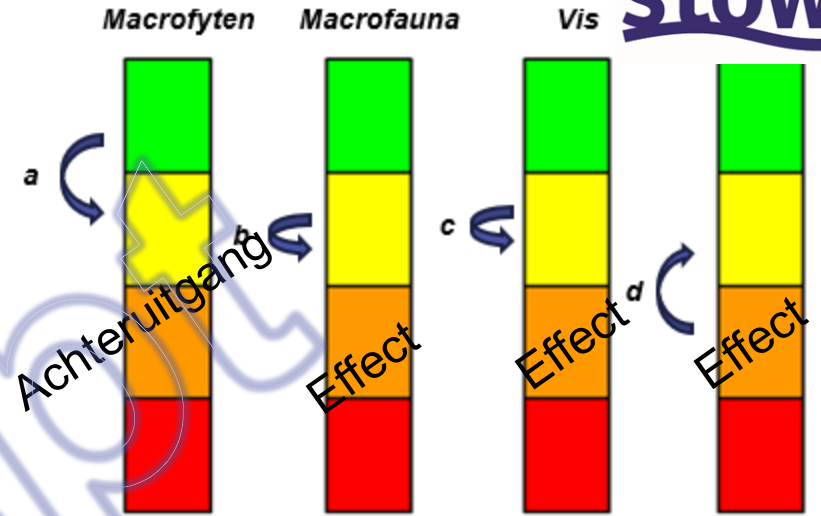
Achteruitgang is niet toegestaan (achteruitgangsverbod)

Hoe bepaal je achteruitgang in de praktijk?

Hoe meet je? Waar meet je? Wat is tijdelijk? Etc

Mag effect wel lokaal zijn? En als er geen meetpunt is? Hoe groot is het effect?

- Bepalen van achteruitgang zeer lastig
 - Maatregel-effect inschatting (kwantiteit)
 - Ligging meetpunt (ruimtelijk)
 - Moment van meten (temporeel)

Toetsingskader

Keuze: toets op 'geen effect' op biologische kwaliteitselementen → **NETTO 0**

Want: Geen effect = geen achteruitgang

Via: *comply or explain*

Comply (aan voorwaarden waterbeheerder):

Set aan voorwaarden ('gedragscode')

Of

Explain (in uitgebreidere analyse):

Bewijsvoering dat er géén achteruitgang optreedt (systeemanalyse)

Bandbreedte

Toetsingskader

Keuze: **Geen effect = geen achteruitgang** (van biologische kwaliteitselementen)

Via: *comply or explain*

Voordelen:

- Veilige methode
- Geen effect is ook geen cumulatief effect meerdere activiteiten
- Beschermt lokale natuurwaarden
- Duidelijk en heldere regel; wat er lokaal aangetast wordt, moet je oplossen
- Bewustwording, liefst naar activiteiten met een + onder de streep
- Mogelijkheid voor gefundeerde afwijking van regels

Toetsingskader

Belangrijke uitgangspunten

1. Onderscheid dit toetsingskader en beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit van RWS
2. Onderscheid KRW-waterlichamen en overig water
3. Toetsen op chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit
4. Toets expliciet aan verbeteringseis en achteruitgangsverbod van de KRW
5. Aanvullende toets op regionaal beleid
6. Bewustwording van aanpassing activiteit maatregelen-loop
7. Geen standaard regels voor ERA
8. Geen effect = geen achteruitgang

PAUZE

Kennisdocument

Kennisdocument (in ontwikkeling)

Doel

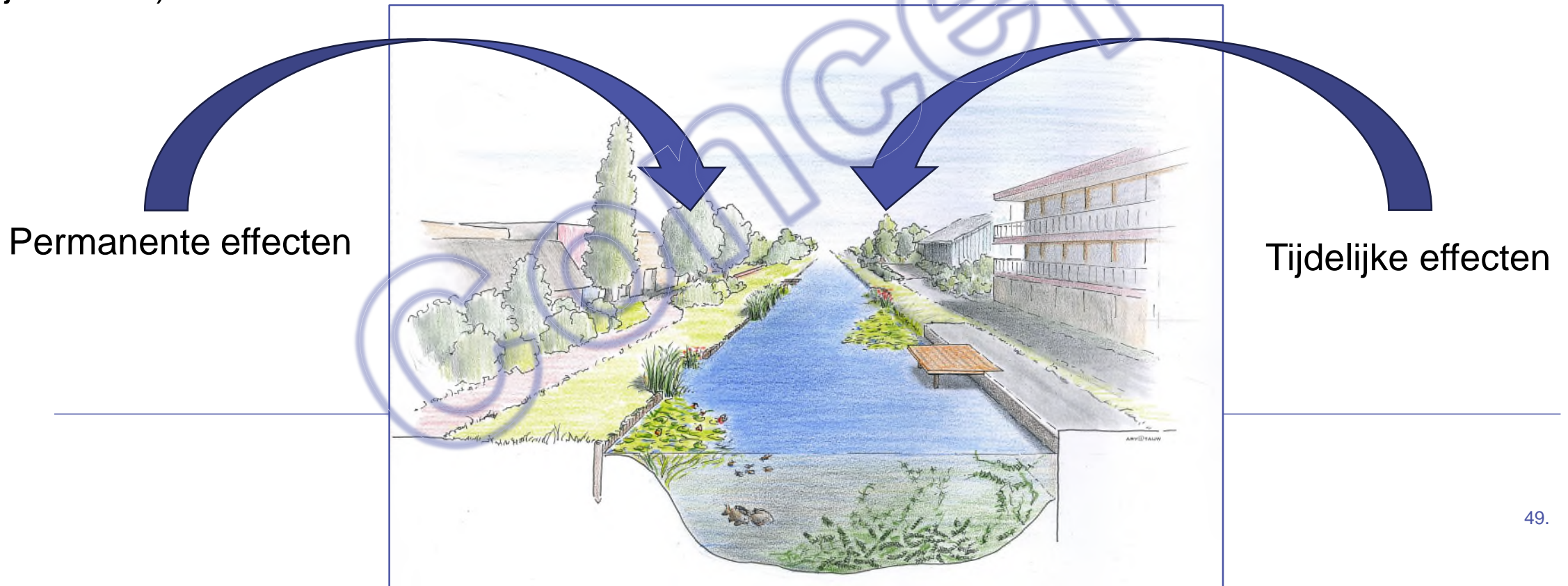
- Handvatten om eenduidig en sneller te toetsen
 - Beschrijft op hoofdlijnen wat een activiteit doet met de directe omgeving
 - Geeft per activiteit per biologische kwaliteitselement aan op welke ESF'en er getoetst moet worden (worst case)
 - Overzicht naar beschikbare tools en handboeken
 - Overzicht maatregelen per biologisch kwaliteitselement. Hoe kan het wel!

Kennisdocument

Vereffenen indien:

- Verlies van individuen van biologische kwaliteitselementen
- Verwijderen van habitat (afhankelijk of doestellingen zijn bereikt)

21 factoren

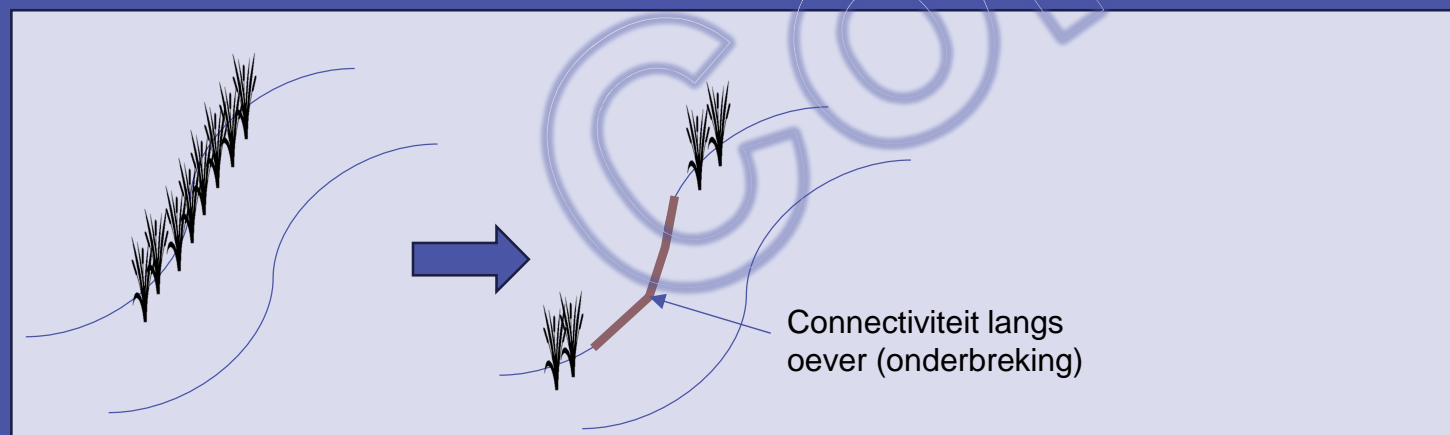
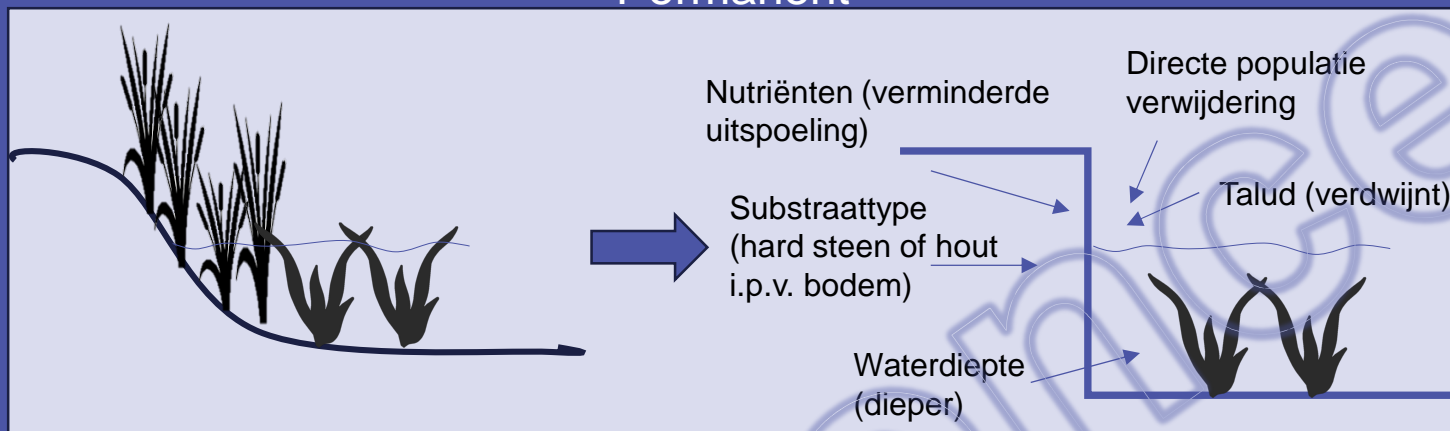
Permanent	
Hydro morfologie	Waterdiepte
	Talud
	Substraattyp
	Waterbodempkwaliteit (voedselrijkdom)
	(verhard) oppervlak dat afstroomt op water
	Schaduw
	Connectiviteit langs oever
	Connectiviteit door water
Hydrologie	Debiet
	Stroomsnelheid
	Golfslag
Stoffen	Nutriënten
	Toxische stoffen
	Organische stof
Overig	Beheer en onderhoud
	Watertemperatuur
	Directe populatie verwijdering
	Zuurstof
	Vertroebeling
	Exoten
	Geluid
Tijdelijk	
Hydro morfologie	Fysieke verstoring
	Vertroebeling
	Schaduw
Stoffen	Nutriënten uit bodem
Overig	Geluid

5 factoren

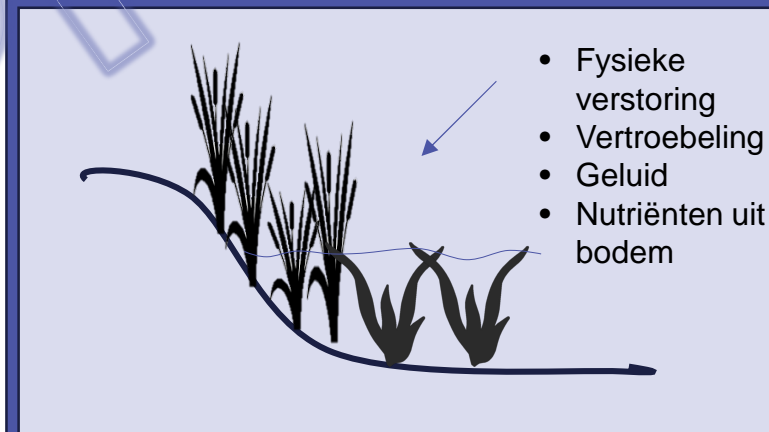

Oeververharding

Permanent

Tijdelijk

Vertaling van ecologische sleutelfactoren

Activiteit	Watertype	Biologisch kwaliteitselement	Effect	Te toetsen	Mogelijk effect
Oeververharding	Stilstaand water	Vis		Permanent ESF 4 habitatgeschiktheid	(variatie aan) waterplanten verdwijnt
Oeververharding	Stilstaand water	Vis		Permanent ESF5 Verspreiding	waterplanten verdwijnen, verminderde corridorfunctie van oever
Oeververharding	Stilstaand water	Vis		Tijdelijk Geluid	geluid tijdens aanleg
Oeververharding	Stilstaand water	Macrofauna		Permanent ESF 4 habitatgeschiktheid	(variatie aan) waterplanten verdwijnt
Oeververharding	Stilstaand water	Macrofauna		Permanent ESF5 Verspreiding	waterplanten verdwijnen, verminderde corridorfunctie van oever
Oeververharding	Stilstaand water	Macrofauna		Permanent ESF6 Verwijdering	verwijdering aanwezige macrofauna
Oeververharding	Stilstaand water	Macrofauna		Tijdelijk ESF2 Lichtklimaat	vertroebeling tijdens aanleg
Oeververharding	Stilstaand water	Waterplanten		Permanent ESF 4 habitatgeschiktheid	beschoeiing biedt minder habitat dan natuurlijke oever
Oeververharding	Stilstaand water	Waterplanten		Permanent ESF5 Verspreiding	
Oeververharding	Stilstaand water	Waterplanten		Permanent ESF6 Verwijdering	verwijdering aanwezige waterplanten
Oeververharding	Stilstaand water	Waterplanten		Tijdelijk ESF2 Lichtklimaat	vertroebeling tijdens aanleg
Oeververharding	Stilstaand water	Algen		Tijdelijk ESF2 Lichtklimaat	vertroebeling tijdens aanleg

Ecologische sleutelfactoren

De ecologische sleutelfactoren laten zien wat bepalende factoren zijn in het ecologisch herstel. Wordt aan een factor niet voldaan, dan zal het herstel niet of niet volledig mogelijk zijn.

Een beschrijving in termen van sleutelfactoren geeft de ecologische staat van een water weer. Hiermee worden knelpunten duidelijk en kunnen doelen en maatregelen worden opgesteld. De eenvoud maakt het communiceren van ecologische randvoorwaarden naar andere 'stakeholders' makkelijker.

Sleutelfactoren helpen met het maken van keuzes in het stroomgebiedsherstel.

- Productiviteit water
- Lichtklimaat
- Productiviteit bodem
- Habitatgeschiktheid
- Verspreiding
- Verwijdering
- Organische belasting
- Toxiciteit
- Context

- Temperatuur
- Geluid

Casus

Casus

Aanvraag aanleg steiger

- Zeilvereniging TOUW wil een steiger aanleggen
- Oppervlak 600 m²
- Materiaal: hardhout
- Permanente ligging

Casus

Locatie

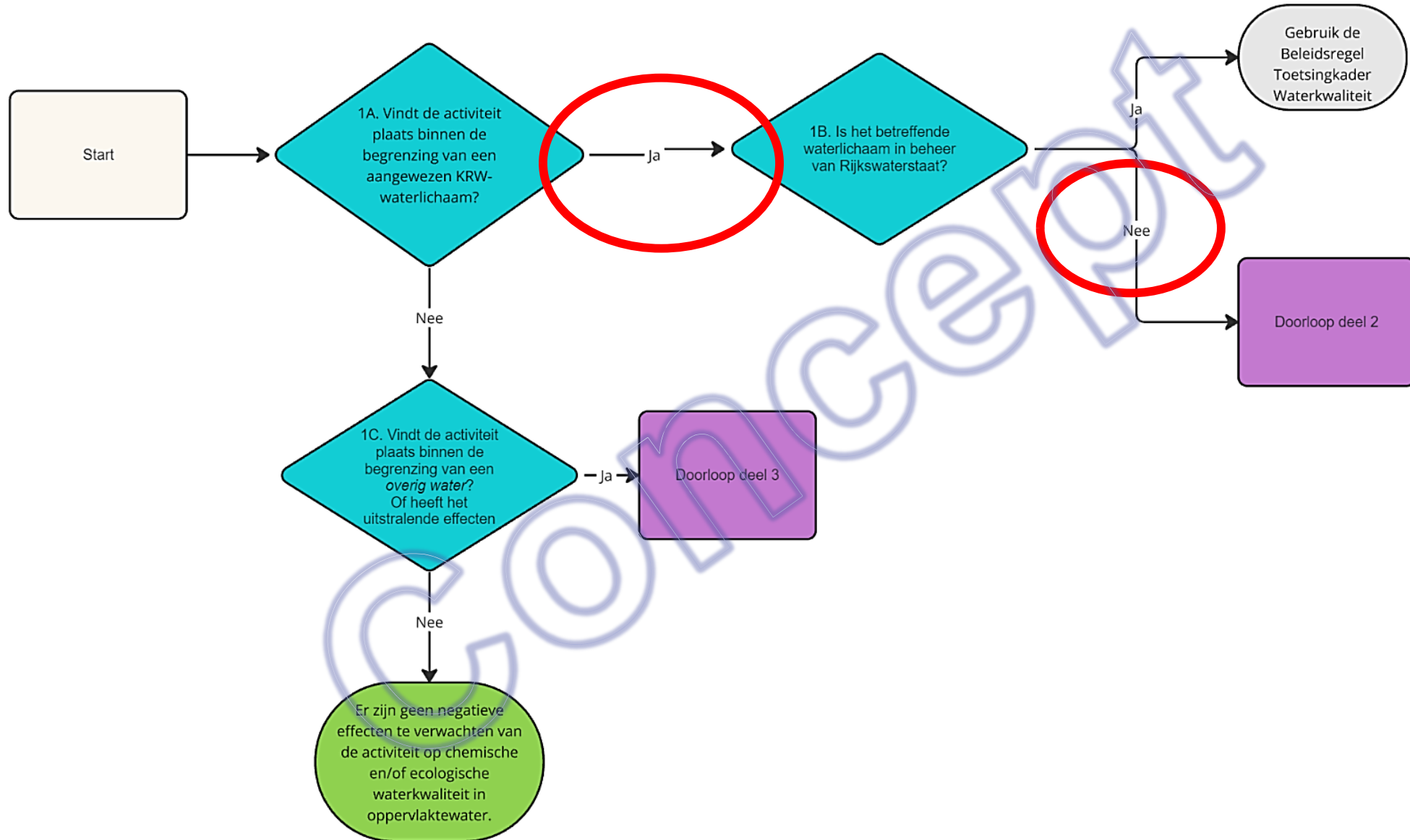
- Ondiepe plas
- KRW-waterlichaam
- Stilstaand water
- Diepte planlocatie ~2 m

Biologie	GEP	Toestand				Doelbereik 2027
		2009	2015	2021	2024	
Macrofauna (EKR)	>= 0.47	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Onzeker
Overige waterflora (EKR)	>= 0.40	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Onzeker
Vis (EKR)	>= 0.72	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Onzeker
Fytoplankton (EKR)	>= 0.71	X	Yellow	Yellow	Yellow	Onzeker

Algemeen fysische chemie	GEP	Toestand				Doelbereik 2027
		2009	2015	2021	2024	
Fosfor totaal (zgm) (mg P/l)	<= 0.02	Red	Red	Red	Red	Onzeker
Stikstof totaal (zgm) (mg N/l)	<= 1.90	Red	Green	Green	Green	Vrijwel zeker
DIN (winterperiode) (mg N/l)	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Zoutgehalte (zgm) (mg Cl/l)	<= 200	Green	Green	Green	Green	Vrijwel zeker
Temperatuur (max. waarde) (gr.C)	<= 25	Green	Green	Green	Green	Vrijwel zeker
Zuurgraad (zgm) (-)	6.5 - 8.5	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Onzeker
Zuurstofverzadiging(sgraad)(zgm) (%)	60 - 120	Green	Green	Green	Green	Vrijwel zeker
Doorzicht (zgm) (m)	>= 2.01	Yellow	Green	Green	Green	Vrijwel zeker

Ligging activiteit

Deel 2 – activiteit in KRW-waterlichamen

Kennisdocument
ESF: Toxiciteit staat **niet** op rood.

Kennisdocument
ESF: Licht, habitat etc. staat **wel** op rood

Start Deel 2-1
Algemeen

2-1A. Heeft de activiteit *mogelijk* invloed op de **chemische waterkwaliteit** van het KRW-waterlichaam?

Doorloop Toets op chemische waterkwaliteit

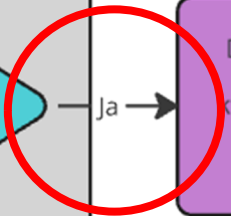
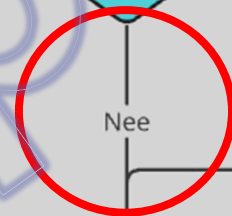
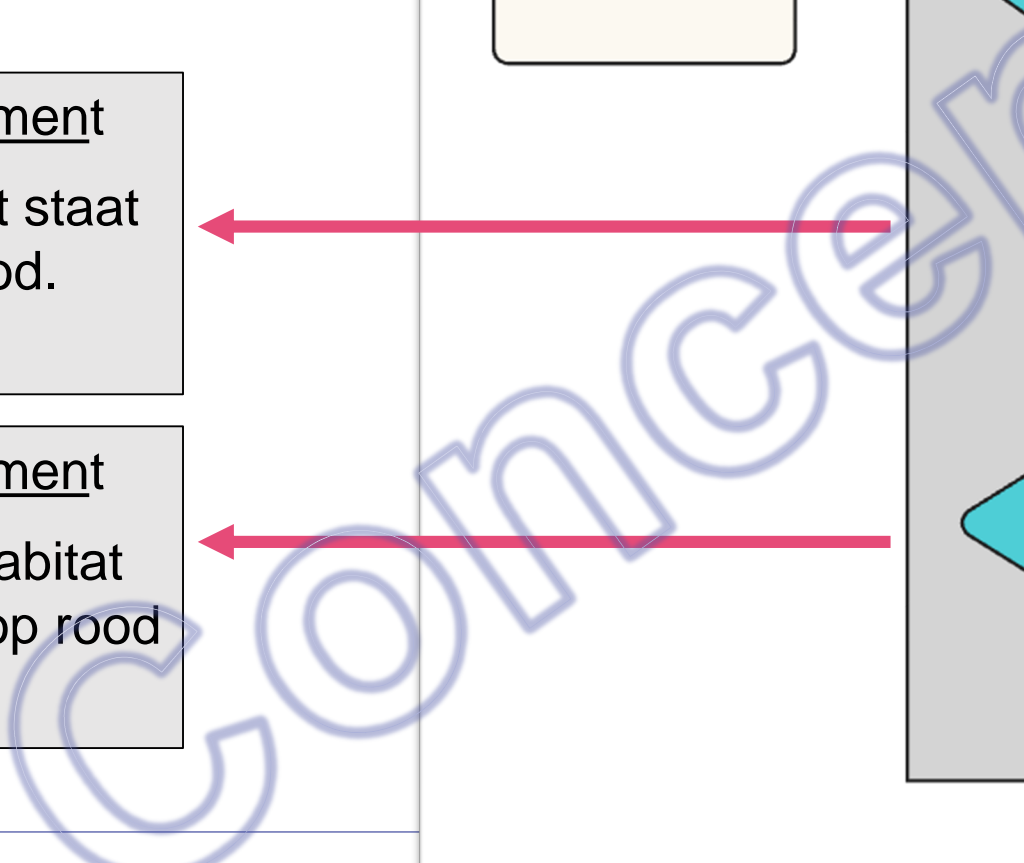
Nee

2-1B. Heeft de activiteit *mogelijk* invloed op de **biologische kwaliteitselementen** van het KRW-waterlichaam?

Doorloop Toets op biologische kwaliteitselementen in KRW-waterlichamen

Beiden nee

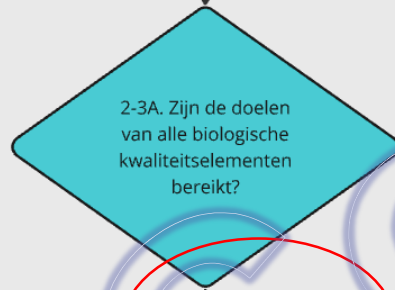
Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op chemische waterkwaliteit en biologische kwaliteitselementen. De toetsing is gereed

Behalen biologisch kwaliteitselementen

Toets op biologische kwaliteitselementen in KRW-waterlichamen

Start Deel 2-3
Toets biologische
kwaliteitselementen

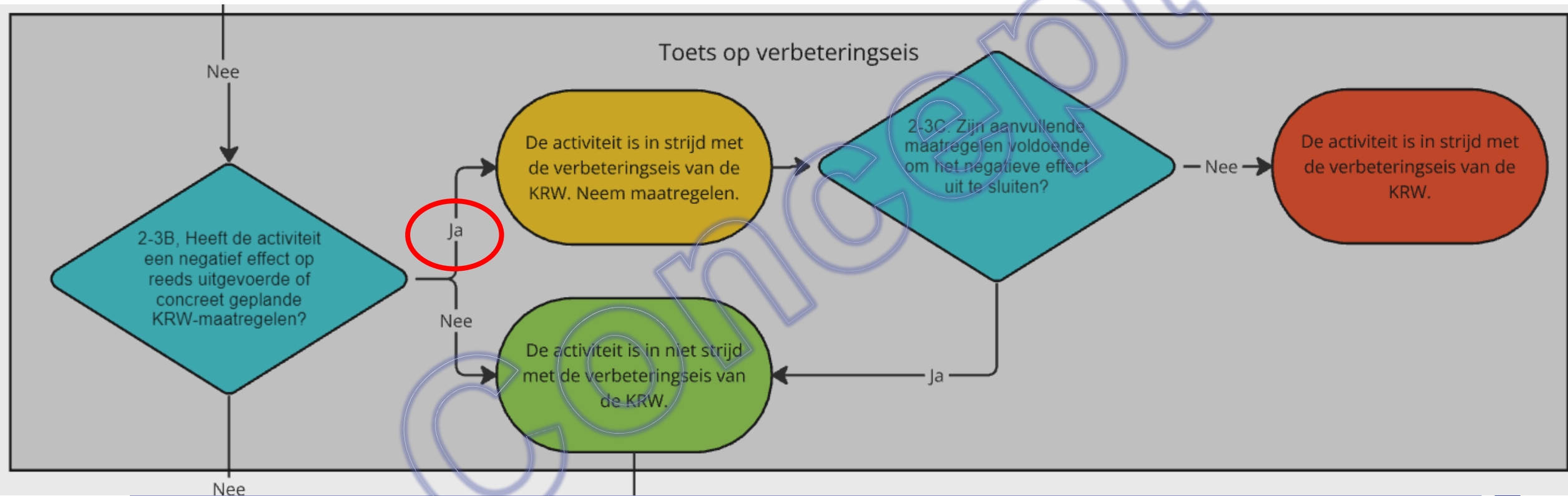
ja

nee

Toets op verbeteringseis

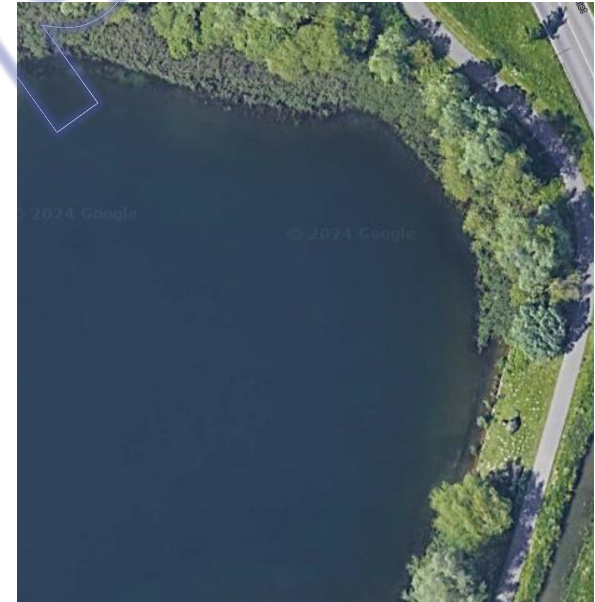
Biologie	GEP	Toestand				Doelbereik 2027
		2009	2015	2021	2024	
Macrofauna (EKR)	>= 0.47					Onzeker
Overige waterflora (EKR)	>= 0.40					Onzeker
Vis (EKR)	>= 0.72					Onzeker
Fytoplankton (EKR)	>= 0.71	X				Onzeker
Algemeen fysische chemie		Toestand				Doelbereik 2027
GEP		2009	2015	2021	2024	
Fosfor totaal (zgm) (mg P/l)	<= 0.02					Onzeker
Stikstof totaal (zgm) (mg N/l)	<= 1.90					Vrijwel zeker
DIN (winterperiode) (mg N/l)	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Zoutgehalte (zgm) (mg Cl/l)	<= 200					Vrijwel zeker
Temperatuur (max. waarde) (gr.C)	<= 25					Vrijwel zeker
Zuurgraad (zgm) (-)	6.5 - 8.5					Onzeker
Zuurstofverzadiging(sgraad)(zgm) (%)	60 - 120					Vrijwel zeker
Doorzicht (zgm) (m)	>= 2.01					Vrijwel zeker

Toets op verbeteringseis

Toets op verbeteringseis

- KRW Factsheet: Natuurvriendelijke inrichting noordoost hoek (aanleggen in 2025)

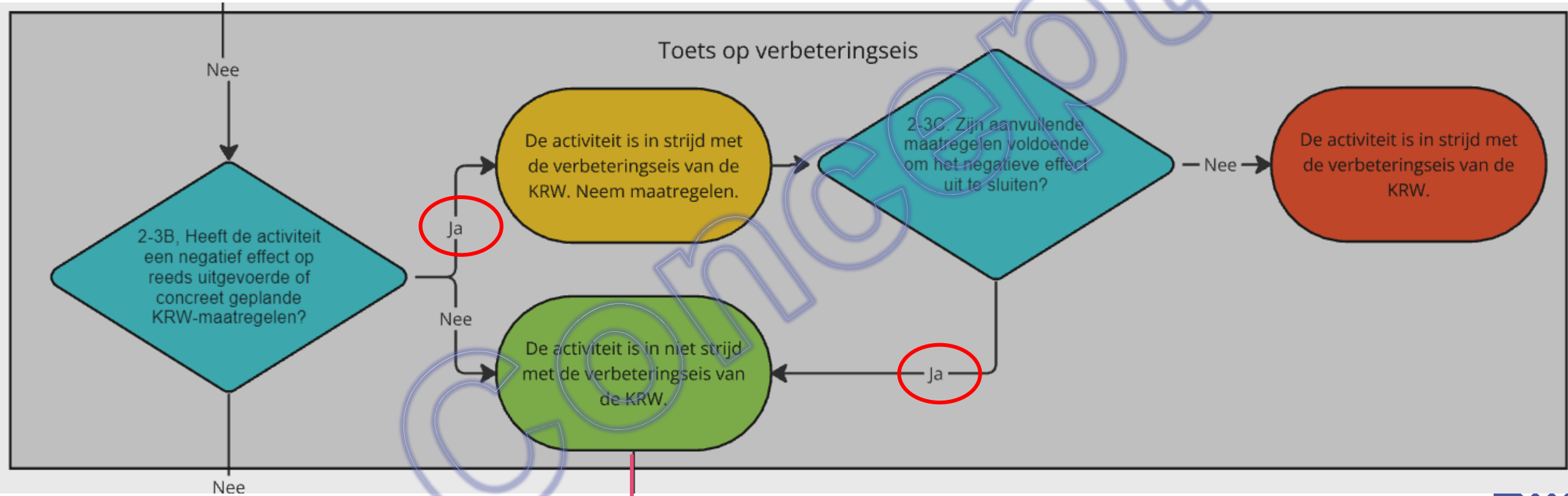

Toets op verbeteringseis

- Na overleg met initiatiefnemer → verplaatsen naar noordwesthoek

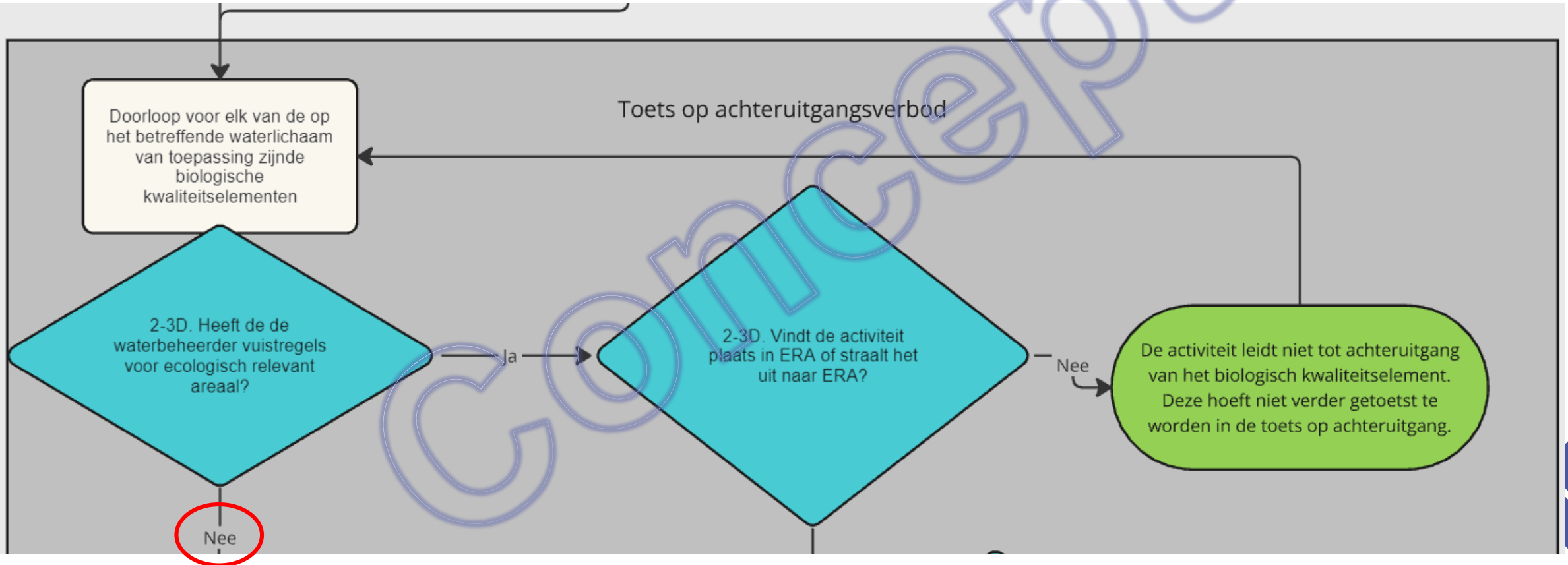
Toets op verbeteringseis

Toets op achteruitgangverbod

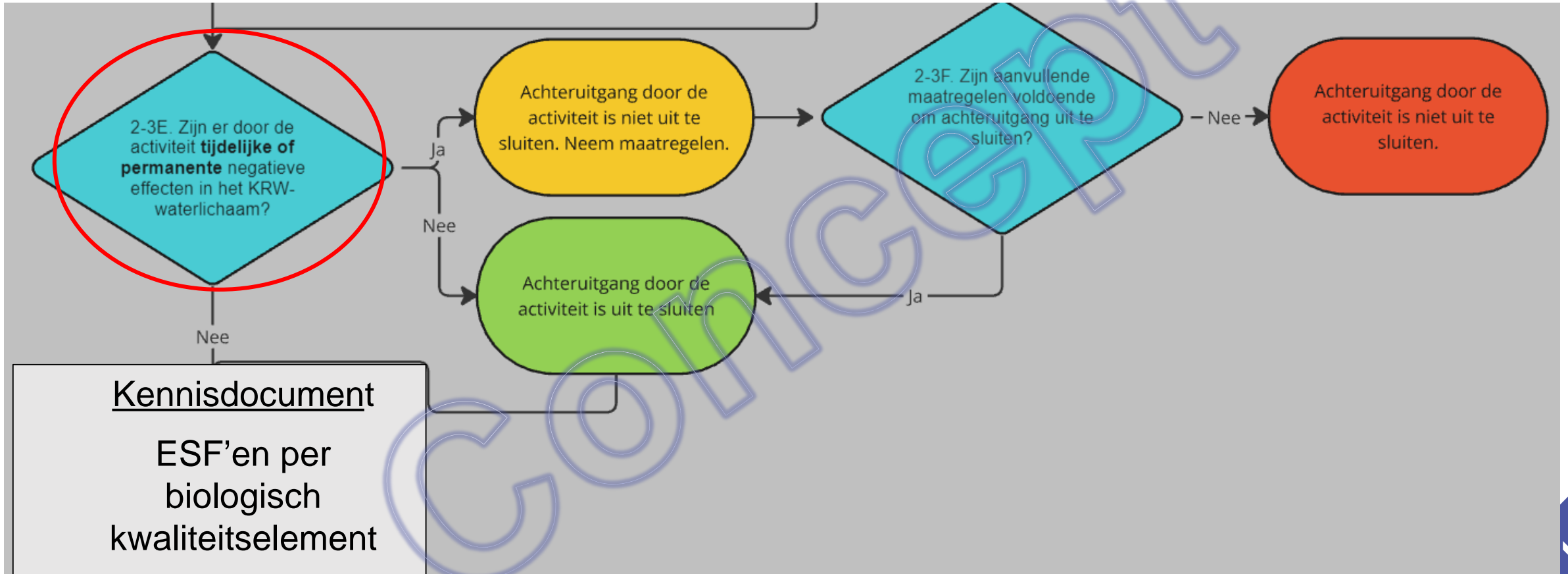
Deel 2 – activiteit in KRW-waterlichamen

Toets op achteruitgangsverbod: ERA

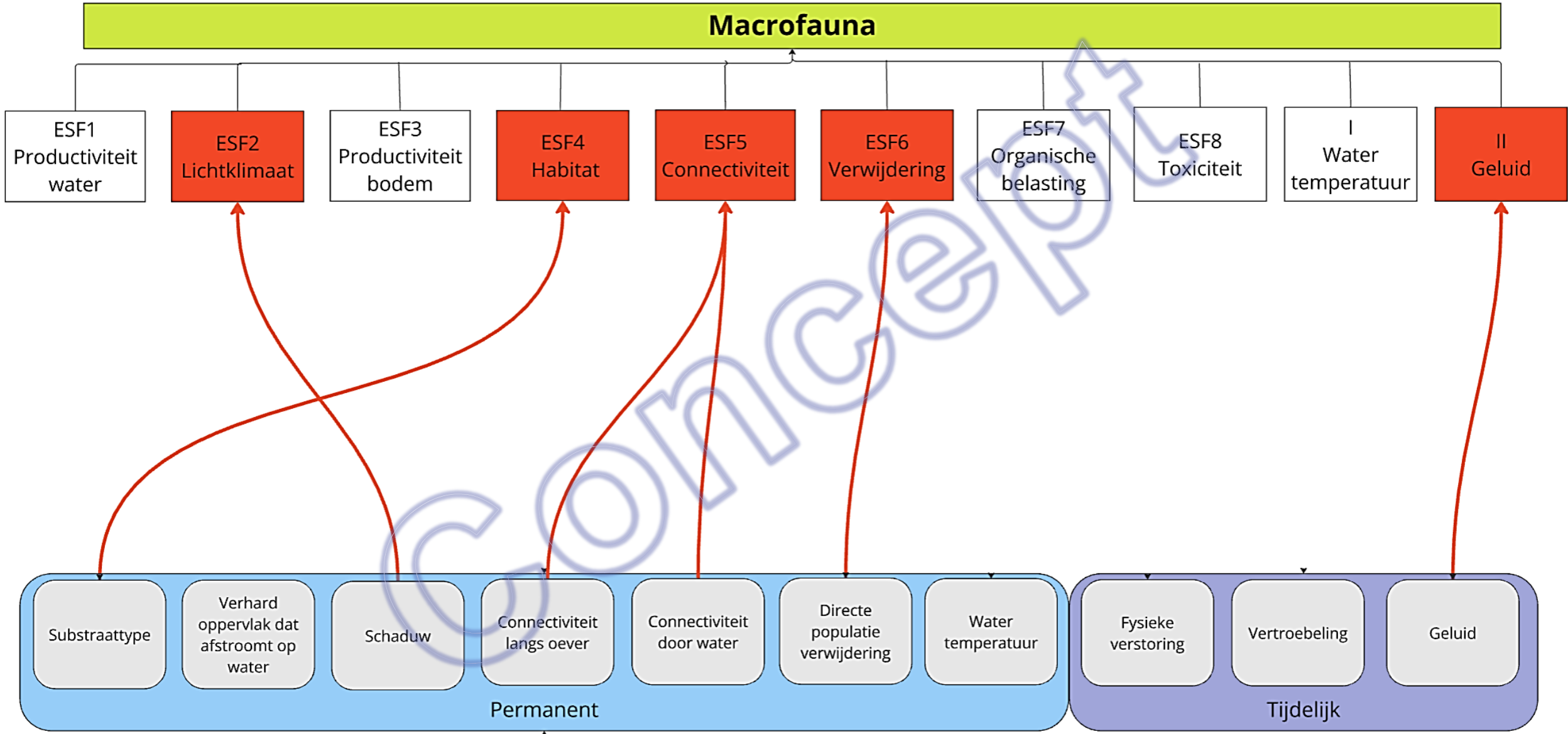

Deel 2 – activiteit in KRW-waterlichamen

Toets op achteruitgangsverbod: negatieve effecten

Kennisdocument: altijd toetsen op:

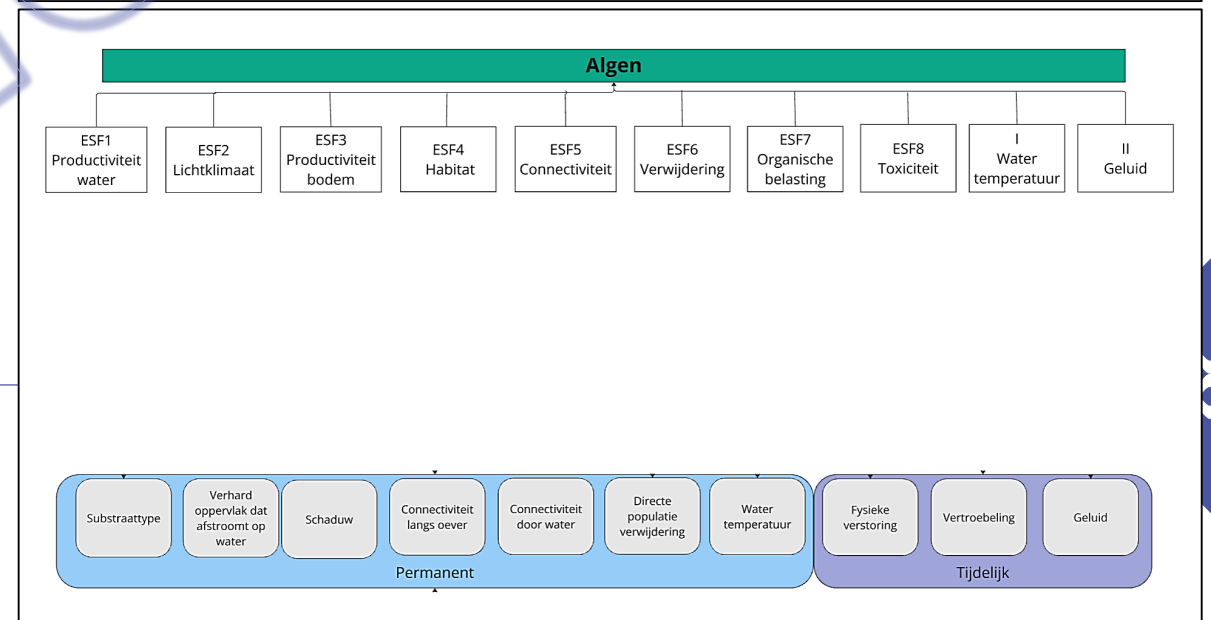
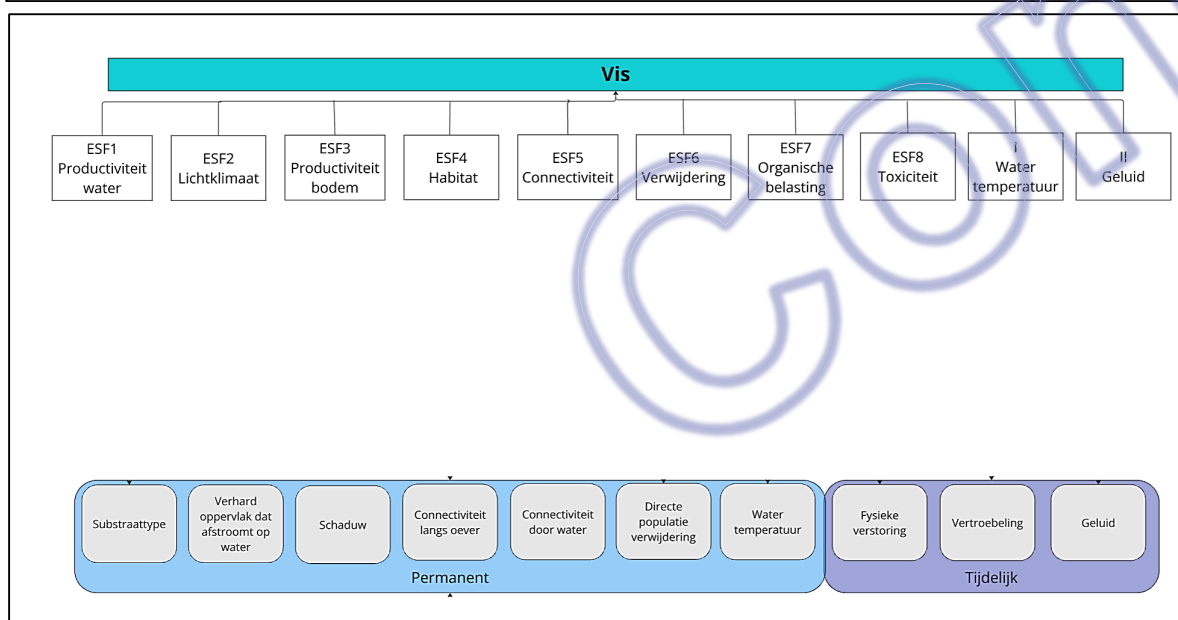
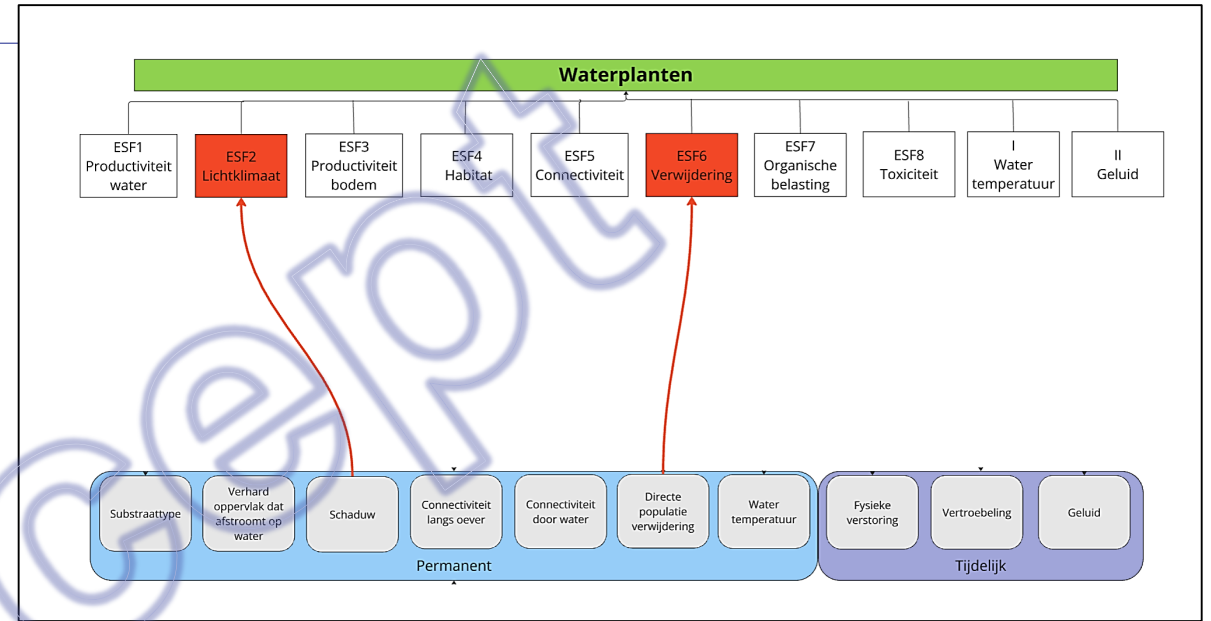
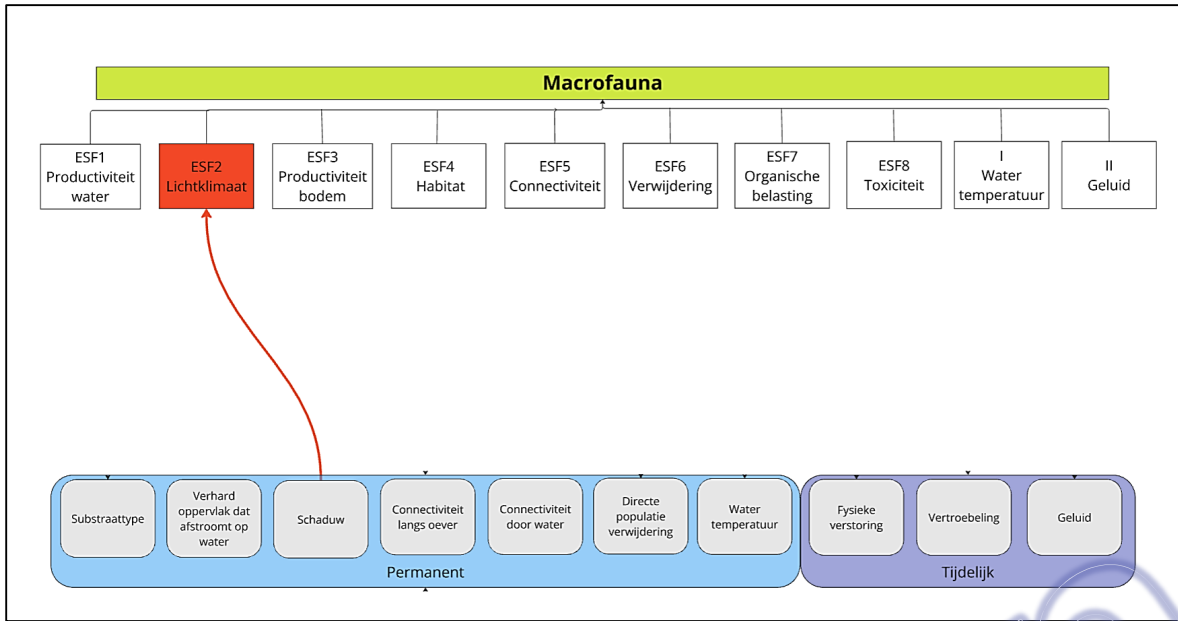

Toetsing: met behulp van ecooloog (comply, explain)

- De steiger heeft geen invloed op de inrichting en vegetatie op de oever
 - (connectiviteit en habitat)
- De omvang van de steiger veroorzaakt geen significante temperatuurverschillen in het water. Vogelpoep wordt wekelijks van steiger verwijderd.
 - (temperatuur, productiviteit water en organische belasting)
- De aanleg van de steiger gaat gepaard met minimale geluidsoverlast en wordt vanaf het water geplaatst om verstoring van de oever te voorkomen
 - (geluid en fysieke verstoring)
- De steiger komt boven een veld met ondergedoken- en drijfbladplanten te liggen. Er zit ook macrofauna, maar geen soorten die plaatsgebonden zijn (bv. Mosselen)
 - (direct populatie verwijdering en habitat)

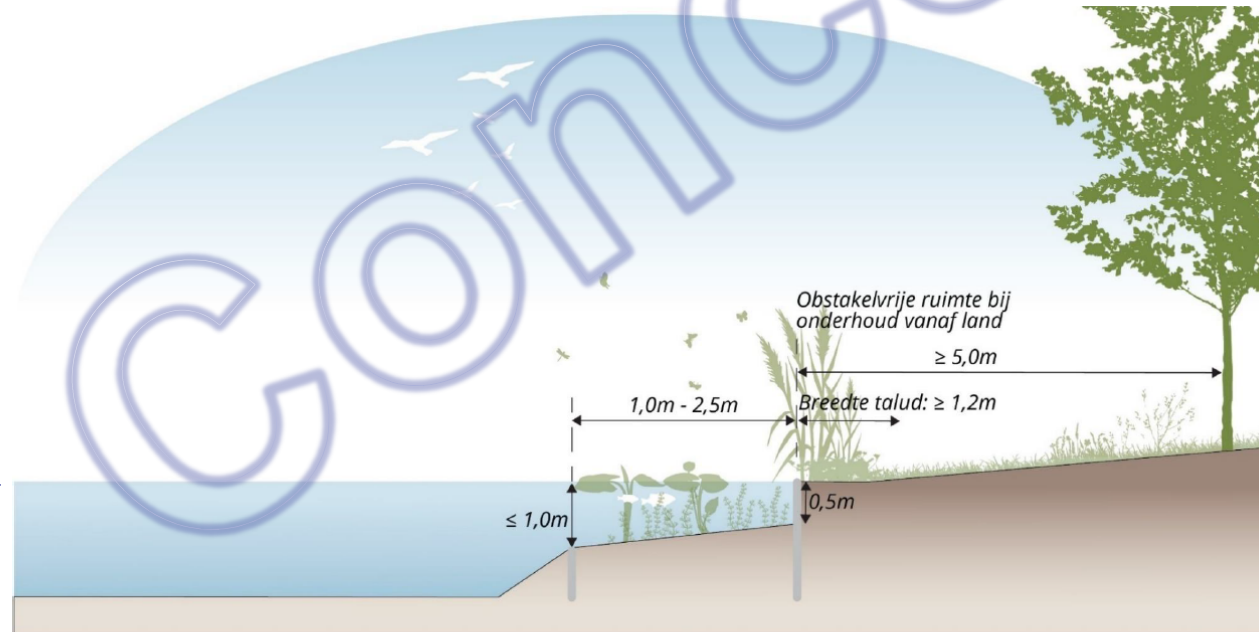

Vereffenen noodzakelijk: Macrofauna en Waterplanten

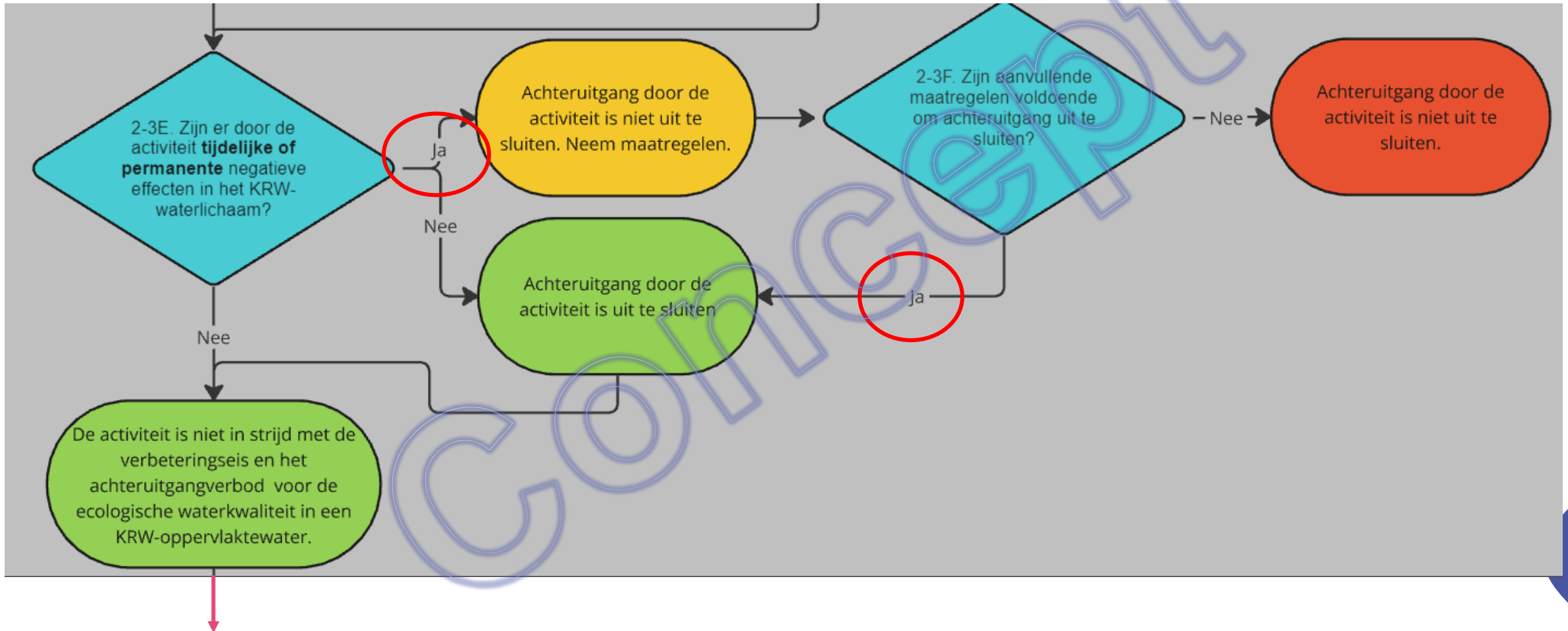
Vereffenen

- Gebruik kennisdocument: een overzicht van maatregelen voor macrofauna en waterplanten
 - Gekozen voor: natuurvriendelijke oever met nadruk op de aquatische zone.
- Hoeveel m²?
 - Wordt er in het kennisdocument verwezen naar een tool of handleiding? Ja, hanteer het schaduwmodel van Waternet.

Deel 2 – activiteit in KRW-waterlichamen

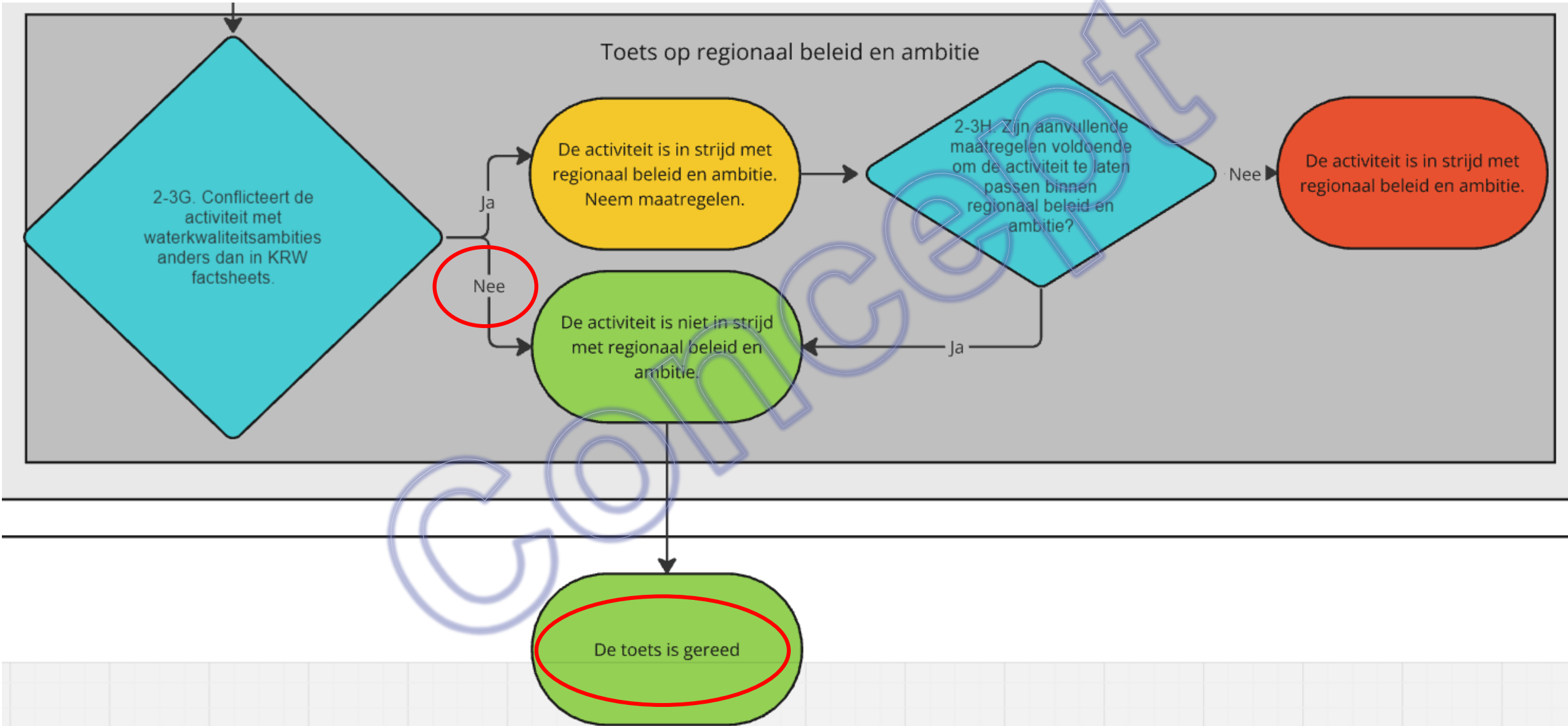
Toets op achteruitgangsverbod: voldoende vereffening?

Toets op regionaal beleid en ambitie

Deel 2 – activiteit in KRW-waterlichamen

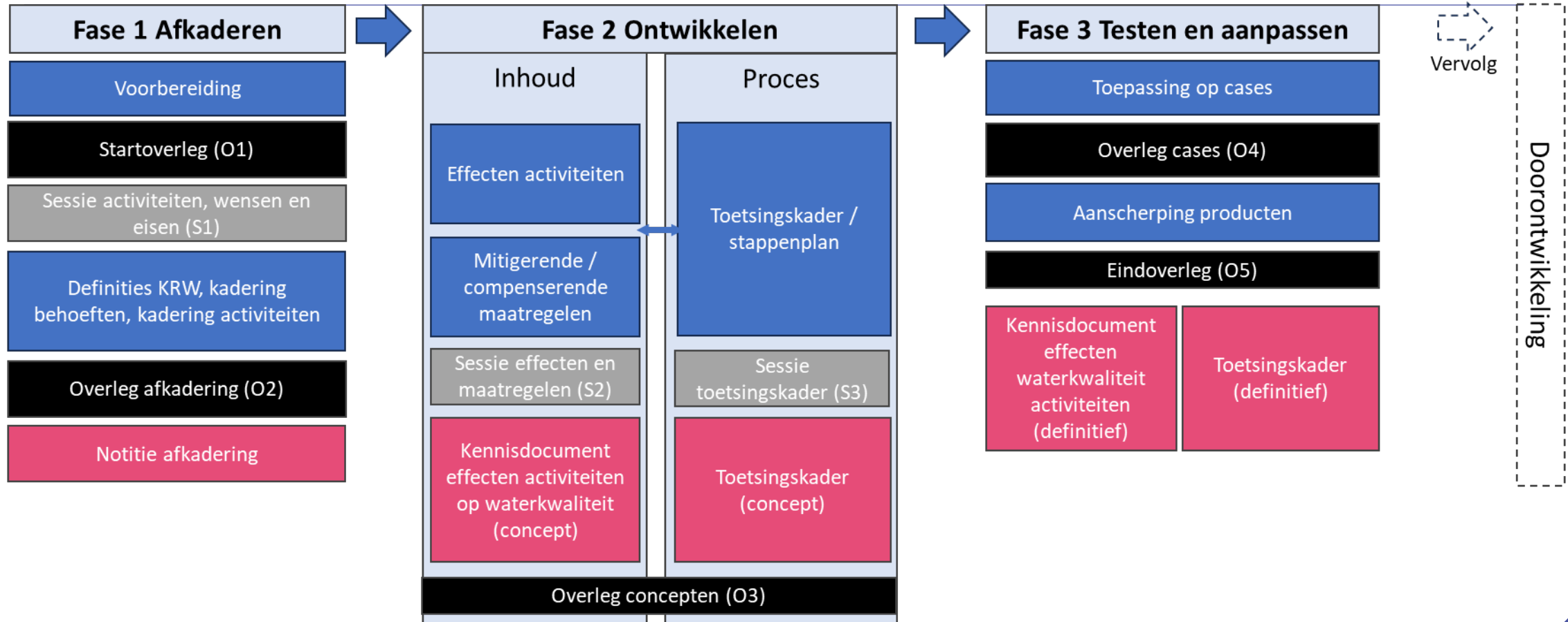
Toets op regionaal beleid en ambitie

Hoe nu verder?

Doorkijk vervolg

Overleg	Met begeleidingscommissie	Product	
Sessie	Met relevante experts	werkstap	Werkzaamheden van TAUW

 Xander Tekelenburg

 +31 6 53 79 42 20

 Xander.tekelenburg@tauw.com

 www.tauw.com